Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

Серлo

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«Свет» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дуьйна ● ШОАТТА, 29 НОЯБРЬ, 1980 ШУ. ● № 143 (8273). ● Мах 2 кепик.

Партийни поручени

Парте лехарча звенойшна отчетани хоржамаш чакхдьаьлла. Цига шоаш баьча балхах леьца отчет луча хана партийни организацеша хоадамболаш хийцар КПСС XXV съезда решенеш кхочушъяра, организаторски, боахама, кхетама гlулакхаш чакхдоахача шоай аьлла чlоагlъяра дийцах, де эшачох. Хlаьта цига хийна дерригa къамаьлаш тlадерзадаь дар хlара коммуниста шийна тlадилла гlулакх мишта кхоачашду хара, цун авангардни лоархlам айбара.

Партийни поручени тайп-тайпара хул. Цlаьш кулгалдеча партийни оргаша хорж, вожаш пропагандисталла, агитаторалла чlоагlбу, кхоьлагlа бараш халкъа депутатий Советашка, профессиональни союзашка, комсомоле, кхыча общественни организацешка болх бе хьожабу, мишта кхыдола гlулакхаш тlадехк. Цхьайола поручени хайна луш хул: гойтара агитаци кийчъелга, доклад алга, заявлени е жалоба тохкилга, е моллагlа культурно-массови мероприяти чакхйоаккхилга.

Бакъда, керттердар фуд аьлча, из да цхьаькха коммунист тlадилла гlулакх доацаши партийни организацена хийра ваьнвен ца хулийтилга. Нагахьа саьна из гlулакх керта болаш оттадаьдале, хlаранена дулургдар, цун безам хьалхе ха а хайна, берригa коммунисташ общественни балха юкъеоза карегlдаьндале, шено яц, шийна хьалхашка латта дехкар цу парторганизаце толаме кхоачашдергхиларах.

«Вай дицдолийта йиш йолаш дац, — аьлад КПСС XXV съезде новкъоста Л. И. Брежнева, — хlара коммунист лакха сакхетай болаш, хьинаре бlухо, коммунизм хьалъерий хьалхарча мугlарашка латтар хила везилга».

Из шоай терахме лоаттадеча республика дукхача партийни организацеша коммунистий авангардни лоархlам айбара чlоагlа пайдане гlулакх хиларах тарра шерегара шераге тоаю КПСС членаштех кандидаташтех партийни поручени телара балха практика, цу деша боагlаш бола тlахьожам лоаттабу.

Цу дьакъе дукха дика масалаш доалда йиш я Невзоерча Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент», гроеменски «Промавтоматика» НПО опытни, «Электроприбор» заводай, «Малгобекнефть» НГДУ партийни организацех дьаьца.

Кхоаттъа сагах латт «Красный молот» завода № 5 йолча мехкдьаттаапаратурни деха партийни организац. Партбюро бlубемна я ил. Кораблев, Колесников, Клименко, Никульшин, Образцов, Емельянов санна болча коммунистех, шоалта тlадилла моллагlа гlулакх цар тешаме кхоачашдеш доладва. Хlаьта мугlарерчарна дами хьокхам телаш къахьегаш ба дукхха хьалха дена шоай пятилеткаш кхоачашъяьй баьнца коммунисташ ил. Рыженков, Ушалатова, Гужва, дукха кхыбараш. Церех хlаранена тlадилла гlулакх корадьд парторганизацени. Хlаьта из ше деча хана цар безам, сахах дикагlа каргlйолаш ва саг теркал а деш, дlа-юха бийкъаб общественни кулъ. Хlаьта уж поручени кхоачашъярах аьлча, цу дьакъе эттара дикагlа бола хьоккам ба хlана тlкъаь шоалагlа цу парторганизаце секретаралле хержа П. А. Зевилов ше хилар.

Лакхе белгалъаьлача партийни организацешка корта болаш лелабу партийни поручени кхоачашъяра лоаттабу тlахьожам а. Цу хьакъехьа наст-наста коммунистаща къаьстта къовдчарца, собеседованеш ю, шоай собранешка, бюро заседанешка КПСС Устав кхоачашдерах цар отчеташ ла дагуагl. Хlаьта тlехдика общественни декхарех лоархlана берай морально а материально а белгалбоах. Цу дерригне а совдоах коммунистий хьинар, цар шоашхара пайдена инициативаш гойт.

Бакъда, йолаш я пайдига отчетно-хоржамий собранешка чакхъякха еза ха хьатlакхачарца доклад аьъе эттача махкара шоай берриг парте членаш кандидаташ тlадехка гlулакхаш долаш ба е бац яха уйла ца еш йола партгруппаш, партбюрош, парткомаш. Цу тайпарча хьале эттар хайнача бетта шоай отчетно-хоржамий собрани еш Мугlалбика райоерча «Алханчуртский» совхоза партком а. Коммунистех дукха дакъа тlадехка общественни гlулакхаш доацаш хилерал совгlа церех цхьабараш дукхача хана парторганизацера бувзам хоадабаь лелаш хиларах дийцар цига. Гlулакх мишта нийса даргдацар аьнка хет цу парторганизаце шийболх тнамаетта делабьбецаре, хlара коммунистаца бе боагlа болх беш, парте члена цlи сий долаш лелаергйолаш цар бехктоккхам дами лакхбеш хиннабаларе. Цу тайпара ледарлонаш еш йола партийни организацеш йолаш я республика кхыча районашка а.

Хоаш да, общественни болх цийса дlа-юха ца бийкъача партийни организацешкара цхьаьбола коммунисташ массехк партийни поручени йолаш хилар, хlаьта цхьанцабараш уж вlалла йоацаш болга. Из мишта нийсаду декхар тlадилдача коммунистаца хlезиг-дукха а болх бе лоаш партийни организаце секретараш боацача коллективашка. Кхьиеттел дукхьашка тlадилла декхар а коммуниста ханнахьеи дикан кхоачашде карагl ца даьлча из саг сиха «хьинар доацаш»-списка юкъенахийте ший лоlамагlа вуташ оалал я цхьабарий. Цудукха lалаьмате лоархlаме да партийни поручени дlа-юха екъа оттадехаш хlаранена дулургдар, цун дего къоабаддер малагlа гlулакх да ха а хайна из доаш къоастаделга, хlаранена тlадилла эlамига дале а дококха дале а гlулакх корадоагlилга.

Бакъда, цунца цхьана дицдалийта йиш яц партийни дисциплина цlаккха а мелъаллийта йиш йоацилга, нагахьа саьна эттача хьалоша дlадехе, КПСС Устава тlа из белгалдаьккха ма хиллара, шийна тlадилла моллагlа партийни гlулакх доарагlа ца йолаш кхоачашде декхарийла ва хlара партиец.

Къаьстта шоай терахме лелабе беза партийни организацеша КПСС членалла кандидаташ. Царна парте Устави Программех кlоарга йоазийтара, общественни гlулакхаш кхоачашде уж lомабара бовкхача мехкера я вай дукхача парткомашка, райкомашка вlашагl а ехна болх беш йола къоначе коммунистий школаш. Кандидат волаш саго йоакъоначе коммунистий школаш. Кандидат волаш саго йоакъха ха парте члена сий дола цlи лелае из бокъонца кийчлуш, цу дакъе эззвен дlалуш кар санна лоархlаш партийни организацеша гlулакх оттадойла геттара бакъахьа хургда, тlаккха дlахо йодача хана цу шинна а оагlонца аттагlа хургда.

Парте XXVI съезда къахьегаш доккхий толамаш дагlа накъадахара вай кийчо еш долча хана керттердар фуд аьлча, из да, хlара коммуниста хьинари дехаш айдар, тlаккха цунга гlолла хьалханиа латта декхараш кхоачашдара мугlарерберааш оарцагlйолаш из хилийтар. Из де вlашагlехьдаргда царех цхьаькха общественни вахара нетара гlертаргвоац хьалеш хlара къахьегама коллективе хьадойла, вахаре деххара позици лувццаргйолаш царна кхетам лойла.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш

Техника кийчъю

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Бlаьстан балхаш чакхдаха техника тоаьяра тракторни бригадашка звеньяш вlашагlъехкай оаха. Техника дlаоттаяра а из тоаяра а мел эша балхаш цар ду.

Хlара звенона юкъе вода 2—3 слесарь, кхашкара балхаш де ца дезаш бола механизатораш. Царна юкъе шерра социалистически ляъ ъаржай.

Колхоза правленеи парткомой ерригa техника хаьнахьеи дикен тоаяра отталь график чlоагl а я, хlайовзийтай механизаторашта, мастерскерча болхлошта. Тоаль ьынача техникага хьожаргйолаш йола комисси а вlашагlъеллай.

Укх йиъалагlча квартале планагlа 17 трактор тоае езаш да тхо. Механизаторашa дош деннадар 1981 шера 1 январь хьатlакхоачаш 20 трактор тоаль йоаккхаргйолаш. Шоай дош кхоачашду механизатораша. 25 ноябрь хьатlакхоачаш механически мастерскера тоа а я ьь аралькхай 12 трактор. Хlаьта 2 трактор икы та 1 декабрь хьатlехачалехьа кийча хургйолаш а я.

Хьинаре къахьет тракторий моторащ тоадиш волча слесара Н. Мальченкос, механизаторашa Н. Горшенева, А. Кузьмина, электрооборудоване ремонт еш волча слесара И. Чекулаева, аьшалхьара С. Клеймёнова.

Овсарле лакха йолаш къахьег техника тоасча а lан эамалахьа из дlаоттаеча а КПСС члена Г. Морозовеи бригадира Е. Серебряковеи кулгалдеча звенош. Царна юкъе белгалбаьннаб механизатораш А. Саидов, И. Андрейнов, М. Тонкогубов.

Звенощкарча колхозхоша дош деннад керда шу хьатlехачалехьа ерригa лаьтташца болх бу юртбоахама техника тоа а я ь дlаоттаергйолаш.

Бакъда, тха балха юкъе кхоачамбоацараш а да. Царех да ялат оарда комбайнаш тоае ца йолаяр. Гурахьа аха дезаш хинна лаьтташ шоай ханнахьа акха ца дахарах комбайнераш тракторащ тlа а хайша уж оалаш боахк. Из болх чакхбаьлча вlашагlехьдаргда комбайнаш тоае а.

Тешшаме да тхоай декхараш оаха кхоачашдергхилар.

М. СОЛНЫШКИН,
керттера инженер.

ХЬАЛХАРЧА МУГlАРЕ

Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза шоллагlча отделене шурий ферма конторана хьалхашка лаьгlо хьеккача миххо ловаеш я Ше байрахк. Из айхьий доаркашта юкъе яьржача яхьа итт бетта аьча итогегlа хьалхаре моттиг лаьккхача Бисаева Тlауса сийна. Шуре локкхараш из пачхьалкхенна дlаяларах иттлагlча пятилетка план соахка август бутт чакхбоалаш кхоачашйир цо. Хlаьта укх шера план 1900 килограмм йолаш итт бетта хlара кхоачача lаттагlара 2482 килограмм яьккхай.

Атта кхачапзар из цу толамга. Ерригa халонаш эшае доккха новкъостал дир балха опыто а. Из цун эlамига и яц. Вуриттаэлагlа цу дa бlаргаш дlа а дувшадаь дlабоахалургйолаш байзача цхьан маьъа тlа гlолла из цу ферме балха уха. Цу юкъа, дика кареерзаьй но ше хержача профессе къаьдеваш.

Цхьабакъда цуга кхача атта хилапзар. Хlаьта а Тlаус къахьегама тlера. Халонех ца кхераш йотта гуш болча, балха опыт дукхагlа йолча доаркашa лаггара новкъостал дора цунна. Хержа говзал цунга дикагlа а сихагlа а lомайта гlерташ. Юхьанца доккха новкъостал дора къоначa йоlа опыт йолча доаркас Гелагаева Яхийтас деча хьехамашa.

Лелае къаьстта доахана группа лу Бисаевана тlехтьара. Доахан дахкача отделене хьайбашта lуваl деш lомаёьча опыто чlоагlа новкъостал ду цунна юкъхьанца. Хьалха дийнахьея буси юкъера ларьхlача пхи-ялх етт бийтача йолаш хиннадале, доахана къаьстта группа хьайиначa нурийта етт бетта безаш яр. Геттара хала дар къахьегама хьалаш а. Хlана хьайбаш латта lа помещенеш кара кхо, куахаш транспортераша ерийоахаш, доакъар механически хьатlадахьаш дзэ, цу хана уж дерригa балхаш кулг-кара дора. Цу халонех-м лоархlаноа къона, хьинар дола йоl, цхьабакъда, тайп-тайпара фух долча, хlаьта цхьан ханара доацача шийта леладе хьаденнача доахантара шура дукхагlа яккхара фу ле деза хапар. Цига а новкъостал дир Тlауса Гелагаева Яхийтас.

— Къаьстта группа хьа а ийиа болх бе йолаелча юкъхьанца болх вlашагlехьбалацар са. Сатессача деза боад къовлабалла къахьеrта ше а нlезига яр доахана лу шурe. Хlаьта сай тайпан лоlз эттара кlезигагlа шура йоаккхача, яхье тlехьашсача доаркай мугlарашка бlаргаййча, хала а хийта, цхьайолча хана сиха а елхар, — дагалуш хlанa Тlауса. — Цхьан дийнахьа со хььшка доакъар дуллаш йоалаш Гелагаева Яхийта хьатlасра сона.

— Мишта кхоаб lа хьайбаш? — хаьттар цо.

— Доахан дахкача отделене хьалха айса кхаьббача тайпара кхоаб-кх.

— Цига санна дерриrача хьайбашта цхьатарра ху lа доакъар?

— Кхы мишта дала деза из.

— Из да хьо цlаьа гlалат. Дукхагlа шура лучарна доакъар дукхагlа а кхоачийташ кхаба йолалел хьо, тlаккха хьоьргда хьона, — елаьгъена дlаякхар Яхийта.

Уйла йир цу деша. Хьалха а эувра из дукхагlа шура лучар шоашта хьалхашна дилла доакъар цlендай дlа а дигъе меца дусаши, хlаьта нlезигагlа шура лучар цхьа дакъа доакъар ца дуаш юхадуташи йола моттигаш. Цхьайолча хана-м цхьан хьайбаша литар шоллагlчарна хьалхашка дуллар аа, цхьабакъда, из болх массе хана бацар, цу гlулакхо пайда лой е лац ца ховш. Цхьабакъда, Гелагаевас уж дешаш аьлча кхетадир цар малан. Кхетадир дукхагlа шура лучарна доакъар дукхагlа эшилга. Хlаьта сайна хьийххача тайпара кхаба йолаелча дикка тlаккхийтар йоаккха шура.

Кхо-дикъ шу даьлча леладе дерригa цхьан фух дола дукхьал дахка деза доахан хьайиар Тlаусас, хьалха хийначул диззача шера шийна луш дола алапи дикка кlезигагlа хургдолга кхетадешше а. Цунца цхьана ховш яр из юкъханца дерттlа дола дича шу даьлча царех дукха шура луш доахан хургдолга. Из цшттa хила а хилар. Цхьабакъда, хилапзар цу гlулакха Тlаусас кlезига кха тlа а ца бохийташ-м.

Керда доакана группа хьаийнa шу даьлачул тlехьагlа яхье хьалхалаттача доаркай мугlарашка йолаш къахьег. Толамца кхоачашъю бархlлагlа пятилетка, хlаьта нийслагlа яр йолалуш йоккхагlа йолча доаркалла болх бе оттаю. Тlаккхет декхараш. Дукхьал ший болх барах ялаш. Хьажа езаш хул кхыча доаркаша доахана мел дика доал ду, доакъарах мишта пайда ии, шура алсамъяккхара фу ду, и. дl. Цу декхарех а толамца лоархlаю. Цун группана юкъебоагlача доарех цхьаькха а нийсазар нийслагlа пятилетка кхоачаш ца еш, хlаьта ше дикъ шера яьлар из нке шера планагlа яккха езаш хинна шура яьккха.

Бисаева Тlаус санна болча доаркаша хьаьнала беча балха вlашагlехьдоалийт Хусиев Мохьмада кулгалдеча шоллагlча ферма коллективa совбоае яьржача яхье хадданза хьалха хила. Дика да хьокхамаш а. Масала, укх шера итт бетта планагlа пачхьалкхенга 6870 центнер шура йоахка езаш хиннача 1 ноябрь хьатlакхоачаш 7720 екхаи цу ферма къахьегамхоша. Балха овсарле кхы лох из йолийташ хьабоагlа хlана а.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТlА: «Самашкинский» совхоза доарка Бисаева Тlаус.

М. МАЛУЕВА сурт.

Хургболча хьувкъама духьа

Толамца чакхдоаккхаш да иттлагlча пятилетка тlехьара шу Шалински района «Джалка» совхоза кхаш леладечар. Планал дикка дукхагlа долаш дlаденнад пачхьалкхенна ялат, шекара свеклаш.

Геттара дика болх беш хьайоагlа укх пятилетке совхозе яьржача социалистически яхье хьалха йола Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде кулгалдеча бригада коллектива. Масала, хьаьккlаш хlара гектара тlара 42 центнер чуера цо. Цу бригадал дукхагlа хьаккlаш чуя магапзар совхоза цхьаь цхьан коллектива.

Шекара свеклаш чуэцаш геттара дика болх бир комбайнераша Зармаев Саламус, Хамзаев Нурие, хьувкъам кхай тlара шекар доаккхача заводе дlаккхухьаш шофераша Мунаев Султана, Расуев Абубакара, Абусаидов Абдул - Халима.

Дика лард еллай тlадоагlача шера чуэцаргболча хьувкъама а. Агротехнически толашагlа йолча ханашка дика кийчдаьча лаьтта 2800 гектара тlа дlадийра гуракьа дуя ялат. зяба аьхар 3644 гектар лаьтта. Уж балхаш массарел сихагlен дикагlен кхоачашдеш къахьийгар механизатораша Саидов Якьуба, Мачигов Вахита, Султанов Салауде, Шахабов Салмана, Мидаев Оалхазара, Сулейманов Сайпе, Шоипов Рамзана, кхыча.

М. ЭПЕНДИЕВ.

НИКЪ БЕШ ДА «СОЮЗ—Т-3»

ТАСС ХОАМ

Космически аре тахкара программага хьежжа 1980 шера 27 ноябре московски ха 17 сахьати 18 минути яьлча Советски Союзе сигала дахийтад кхо моттиг йола «Союз Т-3» яха космически кема. Космически кема лехкаш я экипаж: командир подполковник Кизим Леонид Денисович, бортинженер, шозза Советски Союза Турпал СССР летчик-космонавт Макаров Олег Григорьевич, космонавт-тохкамхо Стрекалов Геннадий Михайлович.

Де лерхlар да «Союз Т-3» яхача сере эрграданаяхача кема бортовой системаш а конструкцеш а автономни никъ беча тайп-тайпарча режимашка а «Салют-6» — «Прогресс-11» яхача орбитальни комплексаца цхьана болх беш а дlахо тахкар.

Хоам баь ма хиллара, хьалхагlа цу тайпарча кемаша никъ баьб. 1979 шера декабре хилот тlкховцача «Союз Т» яхача кема телане кхоачачадир «Салют-6» яхача lалма станцех дlахоттаьуага. Вlаь дийнахьеи буса никъ беш цу кемаш отработка яра программа йоаза кхоачашйир. 1980 шера юне эттара хьакха никъ бир «Союз Т-2» яхача лехкаш долча транспортни кемас. Кема экипажа — Ю. В. Малышевеи, В. В. Аксеновеи lаьхха экспедицега Л. И. Поповеи В. В. Рюминеи экипажаца цхьана дир «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз Т-2» яхача орбитальни комплекса тlа де лаьрхlа балхаш.

«Союз Т-3» яхача космически кема ерригача системашта лерттlа болх бу.

Космонавташ новкъостий Кизим, Макаров, Стрекалов дика хьал долаш а бе никъ бара программа кхоачашъе а болабенняб.

Подполковник КИЗИМ Леонид Денисович

Космически кема командир Леонид Денисович Кизим 1941 шера 5 августе Донецки области Красный Лиман яхача городе ваьв.

1963 шера цо йистельккхай Ленински комсомола цlерагlа йола летчикий Черниговски лакхера военни авиационни училище. Цул тlехьагlа гlулакхе хиннав Тlема-Фегарча Низашка. Летчик болх беча хана нараерзалый массехк тайпа самолеташ, «Хьалхарча класса тlема летчик», «Кхоалагlча класса летчик-тохкамхо» яха квалификаци я цун.

1965 шера дена Леонид Денисович космонавтий отряде ва. Космически накъаш де кийчо яра йизза курс чакхъяьккхай цо.

Л. Д. Кизим — 1966 шера дена Советски Союза Коммунистически парте член.

1975 шера Леонид Денисовича керттерча балха тlера а на воалац йистельккхай Ю. А. Гагарина цlерагlа йола Тlема-Фегара академи.

МАКАРОВ Олег Григорьевич

Космически кема бортинженер шозза Советски Союза турпал СССР летчик-космонавт Олег Григорьевич Макаров 1933 шера 6 январе Калинински области Удомельски района Удомля яхача юрте ваьв.

1957 шера Баумана цlерагlа йола лакхера технически училища йистельккхачул тlехьагlа цо болх бу конструкторски бюро, цига дакъа лоац космически кемаши орбитальни станцеши хьекхоллача.

О. Г. Макаров — 1961 шера дена Советски Союза Коммунистически парте член. Космонавтий отряде 1966 шера дlаийцав Олег Григорьевич.

О. Г. Макарова шозза космически никъ баьб: хьалхара бар — «Союз-12» яхача кема тlа 1973 шера сентябре, шоллагlа бар — «Союз-27» яхача космически кема тlеи «Салют-6» яхача орбитальни станце тlеи.

СТРЕКАЛОВ Геннадий Михайлович

Космически кема космонавт-тохкамхо Геннадий Михайлович Стрекалов 1940 шера 28 октябре Московски области Мытищи яхача городе ваьв.

1965 шера Баумана цlерагlа йола лакхера технически училища йистельккхача болх баьб конструкторски бюро, цига цо хьагойтар ше технически дика кийчо йола, инициативни инженер волга, дакъа лаьцад керда космически аппараташ хьекхоллача.

Г. М. Стрекалов — 1972 шера дена Советски Союза Коммунистически парте член.

Космонавтий отряде 1973 шера дена ва Геннадий Михайлович. «Союз» яха кема, «Салют» яха орбитальни станци лехке кийчо яра йизза курс чакхъяьккхай.

МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОШТА «РСФСР ЗАСЛУЖЕННИ ЛОР» ЯХА СИЙЛЕН ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Унахцlено лоралра дьакъе доккхий гlулакхаш карагlдувларах «РСФСР заслуженни лор» яха сийлен цlи лойла Хадзиева Хьамида Зурихана — Нохч-Гlалгlай медицински училища преподавателa.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **М. ЯСНОВ.**

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Х. НЕШКОВ.**

г. Москва,
1980 шу. 26 ноябрь.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Укх деношка Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргlанара заседани хилар. Заседане дийцар Нохч-Гlалгlай АССР lалам лорадареи lалама рузкъаех дикагlа пайда эцареи хьакъехьара законодательство кхоачашдара лоаттабу тlахьожам чlоагlбара дола халкъа депутатий Советий декхараш. Цу дешах доклад йир республика Министрий Совета председатела хьалхарча заместителa С. Н. Кожуховске. Заседане юкъе дакъа лоацаш бар халкъа депутатий районнии городскойи Советий исполнительни комитетий председателаш, республика дукхача министерствай, ведомствей, предприятей кулгалхой. Лакхехьарча Совета Президиумо шутта ладийгlар КПСС XXVI съезда баха ма боагlара накъабахийта къахьегамхой оарцагlбоакача района халкъа депутатий Советаше беча организаторски балха хьакъехьа Урус-Мартановски райисполкома председатела М. П. Бажаева баьча хоамага. Ишта дийцар Нохч-Гlалгlай АССР просвещене министерства къахьегамхой письмоца беча балхен гражданаш тlеэцилга тоадарен хьакъехьара дош а.

Президиум хьежар хургйолча Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета шоллагlча сессе дешаша.

Дийнача дерригача дешашта доагl-доагlаш дола оцимаш тlаийцар.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗЕ

Дийцар зарба техача материалех хьахулачох

Нохч-Гlалгlай АССР журналистий Союза пленум хилар. Цига дакъалаьцараша дийцар «КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленумо дlадехарашка хьежжа массови информаце средствай балхах хьахулараш дикагlа хилийтара республика журналистски организацешта хьалхашка латтача декхарех» правлене председатела Д. К. Безугле яь доклад.

Докладах аьча преношка къамаьлаш дир: «Ленинан некъ» газета редактора заместителa С. Д. Магомаева, Шалински районни газета редактора И. А. Ирасханова, КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара В. Г. Табашковс, телевидене Грозненски студе хьалхагlча редактора Я. И. Вайксельбаума, Надтеречни районни газета редактора М. С. Тазиева, «Комсомольское племя» газета редактора А. А. Горнова, «Строитель» яхача дукхатиражни газета редактора В. П. Евдокимова.

Докладчика а къамаьлаш дийраша а йоакхо КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлацара положенеши эыводаши массови информаце средствай, ерригача журналистски организацей балха йола хьалда программа я. Цар журналистий дегаш уравуттлалу редакционни коллективай балха боарам айбара.

Пленуме белгалдаьккхар тlехьарча хана массови информаце средствашта болу тоабаьлга.

Цунца цхьана редакцей коллективашта, журналистски организацешта де лезаш дукха да «Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабарах» бола КПСС ЦК сецам биззa кхоачашбара.

Газетий материалий телепередачай дика, цар чулоацам массала а хилац хlанз дlадехарий боарам тlа. Пресса болхлой уйла хlанз а йизза тlаяхийтаи республика вахара, цун халкъа боахача актуальни проблемашта, цхьадолча газеташ тlа хlанз а лоха ба критика боарам, дикагlйола опыт дlайовзийтилга мела лел лоархlаме проблемаш леррагlа дlайовзийтац, «lаlгертта къовсам лоаттабац зарба техача материалех ле доагlар дайтара тlехьа.

Правлене бюрона, редакцешни коллективашта, журналистски организацешта могадаьд КПСС ЦК Пленума, СССР Лакхехьарча Совета йиъалагlча сессе материалаш кlоарга lомаргйолаш а дlайовзийтилга а lалашде. Уж чакхъяхара хьалда мероприятеш оттае.

Пленума балха юкъе дакъа а лаьцар КПСС обкома пропаганди агитаци отдела заведующа А. Н. Ташкова.

Съездагара съездага

ЗАВОДА ПЯТИЛЕТКА

ГI. Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент» завода коллективан толамех, дIахо ца де лерхIарех

КПСС XXV съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийн историческа решенеш кхочушъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинар йхо ца деш къахьийгад иттлагIча пятилетка шерашка ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода коллективо. Цо тIагIертта къовсам лоаттабаьб производства эффективности беррагача балха дикахи лакхъяра, пхе шера алан хаиал хьалха кхочашдъяра.

Цу даькъе чIоагIа аьттув боалаш къахьийгад завода болхлоша иттлагIча пятилетка шерашка. Арахеца продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийта тIертача предприяте болхлоша йоккхий тоталлелаш йьлай производства эффективность лакхъяра даькъе.

Масала, 1975 шера арахецаш хинначул 45 процент дукхагIа продукци кийчъяь хIаьта завода коллективо. Сенцагlа ара мел хийца продукци хьалхий къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа. Юкъера лаьрхIача хIара шера цхьан сома маьха йолча керттерча фонда лоархIаш арахеца валова продукци кхаь сомел 15 кепиген маьха хиннай. Укх шера завода мощность 98,7 процент карарзаяй, хIаьта оборудоване сменноста коэффициент дIахоачаьй 1,6-кега.

Пятилетка шерашка цхьа миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхоьый, эргальяхха арахеца йоалай 70 процент продукци. Заводе арахецача кхин изделена пачахьалкхен дикала Знак енай. Иштта кхы а дукха хувлаш хиннад заводе пятилетка шерашка.

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

КПСС XXVI съезда сийна къахьегама валте аттача ГI. Ахриева цIерагIча тха «Электроинструмент» завода болхлоша чIоагIа къоабалъяь тIаийцар КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателан новкъоста Л. И. Брежнева еняа указанеци яьводаши. Уж лоархIамe документаш ларде а луваш, тха болхлой дика къахьегама совгIат кийчдаь наьъаболх вай мехкарча коммунистий лакхерча форума. Валови продукци арахецара иттлагIча пятилетка задани укх шера 4 октябре кхоачашъяьй оаха, хIаьта продукци маьхала кинхара пхе шера план — 5 ноябре.

Ер шу чакхдалалехьа иттлагIча пятилетка планал совгIа завода коллективо арахоцаргья 4 миллион гаргга сома маьха валови продукци, пхе шера заданел совгIа маьхала йоанккаргья 2,5 миллион сом мах бола продукци.

Тха предприяте коллективо шин керттера декхар лоархI арахеца продукци тIа-тIа дикагIа хулийтила. Цу лостамагIа дукха болх баьб оаха. Пятилетка шерашка юкъера лаьрхIача хIара шера бpак ярах хулаш хиина ее 15—20 процент кIезигдаьд. Соахна шин тайпарча продукцена пачхаьлкхен дикала Знак хьожайир. Укх шера лакхерча категорех йола из продукци оаха арахийцай 900 эзар сома маьха, кийч а ю пачхаьлкхен комиссега дIаеннай продукце дикала управлени яра комплексни система.

Хаддаза производствана юкъехьаь нерда техникех дикагIйола технологии. Тхоай низаца, иштта министерства проектни институтий новкъосталца а оаха карарзаю дикагIйола изделеш. Дуккъал укх шера завода механически цеха балха юкъейоалаьй кийчъеча оптхалий дикалга хьажара йола бархI тайпара прибораш, хIаьта сборочни цехе тIаштагIйохкаш я кийча продукци таххара йола керда кхо стенд, кердача кхаь тайпарча изделе опытни образецаш кийчъяьй. Царех я дуккъешхе кийчъяь шин сухал йола ИЭ-1202 А яха электросверлильни машина. ТIадоагIача шера оаха пачхаьлкхен дикала Знак хьожайта лерхI «ИЭ-1081» яхача кердача машина. Цо торо хулийтаргья ерригa арахецача продукцех 16,5 процент яр лакхерча категорех хилийта, укх шера арахецаш яр 6 процент мара йоацача. Кийчъяь йистейоалаш латт шпиндель кхестара сухала электронни регулировани ергйола керда электросверлильни машина.

Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара мел эцаш дола хьелаш тха заводе долаш да. Керттердар да болхлой сахкетам лакха хилар, пачхаьлкхен плани тIаийца декхараш хана хьалха кхоачашдара шоашта тIалатта бехктокхам бокхха хилар кхета а деш, хьинар кхо ца деш цар къахьегар. Укхаза бокха лоархIам болаш да къахьегамен производственни дисциплина дика товр. Цу балха тIа а дикка бокхха гIа дIахьалхашкахьа баьккхаб оаха. Шерагара шерага кIезигагIа хул прогульщикаш, тIехьабувлаш балха хьаухераш, кIезиглу кхыча бахьанех йоаю балха ха. Масала, 1975 шера заводе къахьегаш хиннача 1330 саго доадаьр 325 сага-ди хиннадале, 1979 шера къахьегаш волча 1440 саго доадаьр 138 сага-ди мара дац, е зехьа йоаеш йола балха ха шоззен ахаззен кIезигьяьй. ДукхагIча даькъе на балха ха йоаьраш керда къахьега болабенна нагий нах ба. ДIахо йодача хана геттара кIезигбе лерхI оаха йоаеш йола балха ха.

Коммунистически хьисапе болхлоша къахьегийтара царна юкъе дукха кхетамек организаторски болх бу предприяте кулгалхоша, общественни организацеша. Болхлой класса дикагIйола традицеш шерра дIа-юха йоаржаю. Болхлотуи, къахьегамен тIемен ветеранашта, производстве хьалхалаттарашта хетаь сайренаш ю, хова вIашагIа а хиийтта Советски Эскаре болхеш бареш нахъаболх. Заводе вIашагIа а ехка даим болх беш я къахьегама дисциплина чIоагIъяра йола, къахьегамa ветераний, къоначa специалистий советаш, кадрай общественни отдел, къахьегама нормировани яра йола общественни бюро. Царех когIортола а еш коллектива болх тIа-тIа товбу оаха. Тха предприяте болх беш я художественни самодеятельность, спортивни секцеш, кхыараш. Цу юкъе дукхагIа ув оаха керда балха баьхка къонабараш. Цу гIулакхаца сомбоах пар коллективацара безам.

Хьамсарча партен правительствай хьалхашка оттаьь декхареш дизза кхоачашдара тIаерзаь дукха организационно-технически мероприятеш чакхйоах оаха. Уж чакхъяларах пятилетка шерашка кхычахьа балха вака йиш йолаш мукъавалийтаь 200 болхло. Цу шерашка дика тоадаьд цар къахьегамен бытее хьалаш. Укх пятилетке оаха хьалдаьча 56 квартира йолча цIенолка баха хийшаб тха болхлой, хIаьз хьалдеш да 65 квартира йола цIа.

Социально-культурни мероприятей производство дегIакхувларен фондий чотагIа хьалъяьча, хIанзарча хано дIа ма декхара йолча сийрдача паргIатача помещенешка болх бе йолаялийтай гIишлои-отделочни машиний участоки оборочни цеха тарии участоки, реконструкци яьй инструментальни участкана. Дика кийчъяьй душевойш, кхалнахa дола гIигиена цIи. Кхалнаха кулгаица ду хала балхаш цIендаь дIадаьхад. Завода кок болх бе йолаялийтай 40 моттиг йола буфет, бытовой корпусе болх беш я квалифицированни лорш а болаш йола медпункт. СалаIара цIи бола я тха. Массейолча участкашка, цехашка дика кийчъяьй гойтара агитаци. Завода кор салаIари парна тара дерзадеш дика тоадаьд.

КарагIдийнараш дукха дале а, XI пятилетке хьалхашка латта декхараш кхы а доккхагIа да. Тха коллективо кхы а хьалде лерхI наха чубахара дола цIенош, 280 моттиг йола берий комбинат, 300 моттиг йола керда столови, дийнахьа 300 саг тIаэцаргвола поликлиника, 12 моттиг йола быта цIа, 50 моттиг йола профилактори, кхыйола объекташ.

Пятилетка шерашка хьинаре къахьегаш завода болхлоша даьхача толамеч лакха мах баьб. Дукхаза республикерча а районерча а промышленни предприятешта юкъе хьалхара моттигаш а йоахаш, карара нара тела цIе байракхаш тийнай тхона. Яхье хьалха а латташ, доккхий производственни толамаш доахаш итташ, бIаьш болхлой ба заводе. Царех ва СССР Лакхехьарча Совета депутат, токарь М. С. Дзармотов, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаташ, слесарь-лекальщик А. М. Котиев, сборщица Н. А. Султыгова, кхы дуккхабараш. Уж а кхы дуккхабараш а цхьайтталагIча пятилетка чотагIа къахьегаш бола дукха ха я.

М. ЗУРАБОВ,
«Электроинструмент» завода директор.

Вашха-дика производственникаши общественникаши болаш, шоай декхараш даим тIехкхоачашдеш бола болхлой дукха ба «Электроинструмент» заводе. Цар цIерашi йоахача хана предприяте кулгалхоша эгара хьалхарча цIи йоаккх Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча слесара-лекальщика, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата Котиев Ахьмада, «Знак Почета» яха орден лелаеча слесара-инструментальщика, хьехамчий совета председатела Могушков Бек-Хана. Предприятерча болхлошта юкъе эгара хьалхарчарца рапорт деннад цар иттлагIча пятилетка задани кхоачашъярах. ХIанзлехьа тIайоагIача пятилетка чотагIа кийчъяьй дукхача маьхера продукци. Из да цар шинне КПСС XXVI съезда кийчдаь къахьегама совгIат.

СУРТА ТIА: шоашта хьалхашка латтача декхарех лаьца дагабоалаш ба слесарь-лекальщик А. Котиев, слесарь-инструментальщик Б. Могушков, инструментальни цеха начальник Б. Беков.

Н. ПЛИЕВА сурташ.

ОагIув кийчъяьй тха спецкора Б. КОСТОЕВА.

ХЬЕХАМЧИЙ СОВЕТ

— Мишта вIаштIехьбаьккхаб нагирхой хьехамчаша керда къахьега болабеннача къоначa болхлоица беш бола болх?

Слесара-инструментальщика, хьехамчий Совета председатела **МОГУШКОВ** Бек-Хана дувц:

Кадрови болхлошца, хьехамчаша шоай керттера декхар лоархI бокхагIбарий революционни, тIема, къахьегама традицеш дIахохьоргйола нагийнахи шехкарийн дина кхетам луш хьалкхебелга. Керда къахьега болабенача нагирхошта тIачIоагIбу йоккха опыт йола болхлой, хьехамчаш. Цар духхьашха шоай къахьегама вин дIаболабаьча болхлошта езайолийт каралаьца професси, эцаш доли гIо-новкъостал а деш лакгъю къонабарий балха говзал, творчески общественни балха юкъеузаь уж, царна юкъе дукха кхетама болх бу.

Из гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад тха «Электроинструмент» заводе. Волх беш я аз кулгалдеш йола хьехамчий совет. Из латт предприяте коллективо чIоагIа лоархIаш сий деш волча кадрови ворхI болхлочох. Царех ва коммунист, Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеш вола слесарь-лекальщик Котиев Ахьмад, коммунистически къахьегама ударник Шадыжев Борис, тIемен къахьегамен ветеран Шишалов Владимир Иванович, кхыбараш. Цар пятилетка шерашка кийчъяь 60 совгIа бакхадина говзанча.

ХIаьта царна ягъа самоIа дукхаза а «ДикагIвола къона болхло» яха сийдола цIераш тийнай укх пятилетка шерашка. Царна юкъе ва слесарь Хаигуев ТIахIир координатчик Наурузов Руслан, лекальщик Котиев Мухьмад, токараш Тумгоев Мухьмад, Гизатулин Анвер, кхыбараш.

ДОККХИЙ МУЛАШ ДАЬХАД

— Сенна белгалдаьннад хьона а Iа къахьегача коллективана а пятилетка тIехьара шу? — аьнна тха корреспондента даьча хаттара жоп луш токарь, СССР Лакхехьарча Совета депутата **М. ДЗАРМОТОВА** аьлар:

— Укх шера Москве хиннача СССР Лакхехьарча Совета йиъалагIча сессе дакъа лоацаш хилар со. Депутаташа дувцачунга ла а дугIаш, цар даьхача къахьегама толамаца кийсдора ез тхоай коллектива толамаш. Мехка хал̈къа боахама дегIамхувлача тха коллективо доккха дакъа лоацаш хиларах шеко йоацаш ва со. Пхе шера план хана дукха хьалха кхоачашъярах совгIа, иттлагIча пятилетка шерашка завода коллективо арахийцай шин миллион совгIа электросверлильни машин, кхыйола продукци. Производство дегIаепай цхьан ахазен, къахьегама овсарле 46 процент лакхъеннай.

Техническии организационни мероприятеш, толашагIйола, оборудовани, рационализаторски предложенеш, шеший творчески планаш балха юкъехкхаьарах, технологически процессаш, эргалхарах баьнна пайда цхьа миллион совгIа сом да. Юкъера лаьрхIача болхлочо эцаш дола алали 171 сомага кхаьчад укх шера.

КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш бизза кхоачашъяра хIана тхо кхы тIа а тохкаш да къахьегама овсарле лакхъяра, материалаш кхоара, арахеца продукци дикагIа хилийтара йола тороаш. Уж «Электроинструмент» заводе йолаш я. Царех бизза пайда эцаро вIаштIехьдоалийтаргда тIадоагIача шера арахеца продукци 800 эзар сома маьха дукхагIа хилийта. Балача наха чIоагIа хоатташ дола токараш хIанзчул 890 эзар сома маьха дукхагIа арахецаргда, цар ассортимент пхеннега кхаччалца шеръергья.

Со къахьегаш волча токарий бригадо укх шера июль бетта рапорт делар пхе шера план кхоачашъярах. ХIанзалехьа планагIа лаьрхIачул совгIа дала арахийцай бIаьш эзараш сомий маьха товарни продукци. Тха бригадана чуйоагIача механически цеха коллективо завода цехашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг лаьккхай. Цунна еннай завода карара кара тела ЦIе байракх. Лоаца аьлча, гIад вугаш да тха производственни хьоакхамаш.

Продукци дикагIа хилийтара

Заводе арахеца продукци дикагIа хилийтара предприяте ОТК контролераша беча балхах дуацар дийхар оаха ОТК начальникагара **АЛБОГАЧИЕВ** Суламбика Башира гара.

— Тха предприяте болх беш 87 контролер ва. Уж беррига а тIаьIоагIбаь ба заводерча участкашта. Брак йолаш продукци ара ца яллийтара дукха профилактически балхаш ду цар.

Цхьаккха тайпа брак ца ниййолийташ, дикен тIехдикен мара продукци ара ца хецаш бола болхлой белгалбоах ОТК контролераша. Царна шоай тамагIа е долаш продукци арахецаргйола бокъо тел. Цу тайпара 21 саг ва тха заводе. Царех ва зубофрезеровщик Оздоев Дауд. Массехк станока тIа цхьан ханна болх беш волча цун кхы а шлифовщика, долбежника говзал я.

Шин тамагIа а долаш продукци кийчъе бокъо еннарех ва аьшкапхьар Барахоев Дауд токарь Шадыжев Борис, кхыбараш. Цхьа дIаелча юха ца ерзаеш цар продукци дIайохийташ шийтта бригада а я заводе. Царех я экспортни участкера Берилло Любовь, Тумгоева Тамара, Нальгиев Беслан керте латта слесарий-сборщиний бригадаш. Шоай тамагIа а долаш продукци кийчъеча болхлой, лакхе белгалъяьхача бригадай опыт шерра дIа а йоаржаеш, цох пайда ийбайт кхычарга.

Шоай балхах тIехдика кхеташи цхьаккхе тайпа брак чакх ца йоалийташи бола контролераш ба тха. Царна «ОТК дикагIвола контролер» яха сийлен цIи а луш, уж хьожабу оаха доазол арахьа дIайохийтача продукцега хьожача участкашка. Царех ба ОТК контролераш Озиева Зайнап, Евлоева Маликат, кхыбараш.

ИттлагIа пятилетка йолалуча хана хинначул дизза кIезигьеннай арахеца продукци эсала я ихаш потребителашкара ухаш йола рекламацеш. Заводе ерригa арахецача продукцех 80 процент гаргга яр цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийташ я. Заводе вIашагIа а елла болх беш я гарантийни ремонта участок. Гарантийна ха чакхъялалехьа еха электросверлильни машинаш потребителашкара хьа а ийеш мах боацаш тоаю цу участке. Уж дерригa толамаш доахача дизза дакъа лаьцад тха контролераша.

КПСС XXVI съезда сийленца наькъалхара доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, уж хьалха хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоарийяй «Электроинструмент» завода бригадаша. Царна юкъе хьалхалаттачарех а йолаш, ший декхараш даим тIехкхоачашдеш я Исмайлова Цамна кулгалду комсомольско-нагирхой бригада. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо ший норма 120 процентал чухьакхьа кхоачашъяь.

СУРТА ТIА: Ц. Исмайловас кулгалду комсомольско-нагирхой бригада.

Толамий лард

ХIара цеха, участка, смена, бригада коллективо доккхий декхараш тIаийцад укх шерен бIарччача пятилеткан заданеш хана хьалха кхоачаш а еш, парте вргIанарча XXVI съезда сийленца наькъалхара. ХIара болхлочун сдельщика, бригада шин-ший производственни карточкаш да. Цар тIа дIаязду бетта, шера е пятилетка йолаелча дена цар даь балхаш. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт хьалхалаттараш, тIехьабусараш малагIаш ба, новкъостал эшаш вар малагIа ва ха.

Укх тIехьарча шерашка социалистически яхь вIаштIехьъяккхара цунна кулгалдари цIенхаштта тоадаьд тха коллективе. Хьалха дIаяхача хана цехашта, бригадашта, участкашта юкъе яьржача яхьа, иштта «ДикагIвола мастер е къона болхло», «Профессех дикагIвар» яха цIи яккхара къовсам лоаттабеш бараша даьхача толамий кварталагIа цкъа мара итогаш яцар. ХIанз хIара бетта итогаш ю, хIаьта къаьсткъаьстача болхлошта юкъера яхьа итогаш ю хIара дийнахьа.

Яхье котбаьннарташ лоархI коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьарча болама юкъе дизза дакъа а лоацаш, номенклатурагIа товарни продукци арахоцара, къахьегама овсарле лакхъяра, материалий кхом барв, производственний къахьегамен дисциплина дика хилийтара, арахецача продукце дикал лакхъяра тIаийца декхараш толамца кхоачаш тIехкхоачаши даьчарех. Укх шера итт бетта льча итогагIа хьалхара моттиг яьккхай В. Точиев керте латтача литейно-прессови цеха коллективо Т. Цурова кулгалдеча теплосиловой участка болхлошех. ДикагIйола бригадаш лоархIаш я Муталиев Мартазкъен Барахоева Марусин керте латтараш.

Цар укх шера январь бетта дена цхьайтталагIча пятилетка календарагIа къахьег. Болхлошта юкъе яьржача яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба «ИттлагIча пятилетка ударник» яха сийлен цIи яьккха лудильщица Султыгова Насапхан, литейщик Ужахов Iийса, автоматчик Гизатулин Рафик, шлифовщица Дзаурова Люба, токарь Сагов Йоакъаб, слесарь-сборщица Яндиева Дугурхан, фрезеровщик Тумгоев Дауд, прессовщица Дахкильгова Лема, наладчик Трифонов Борис. Уж беррига а цхьайтталагIча пятилетка календарагIа къахьегаш бола дукха ха я.

Яхье баьннараша даьха производственни хьоакхамаш дIадовзийт пенгазета, хьохамий улга тIа гIолла, коммунистически къахьегамен экономически йнанейи школашка, цеховни участковни болхлой юкъарча собранешка.

КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, КПСС XXVI съезда кхы а дикагIа толамаш доахаш ше накъагIоргхиларах дог тийша я «Электроинструмент» завода коллектива.

Л. ОРЛОВ,
профсоюза завкома председатель.

КЕРДААДАР ХЬАЛ А ЛАЬЦА

Бригадни методагIа къахьегам вIаштIехьбаьккхав бокхача лоархIаме да производства эффективность лакхъяра. Укх пятилеткагIа завода коллективо балха юкъедоаледаьд из кердаадар. Тахкарча денга бригадашка къахьегаш ба 71 процент бола болхлой — сдельщикаш. Кийчъяь ьянача продукцех цхьан кердадагIа алаьк кийдеш ба уж. Къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбаьккхача коллективаша хал дакха лакхъю къахьегама овсарле, кхоаю материальни ресурсаши алапи, лакхъю продукце дикал, чIоагIъю къахьегама дисциплина. Уж сакна йолча бригадех я Евлоева Мадина керте латта комплексни бригаден Барахоева Марусяс кулгалдеча прессовщиций бригаден. Дукха ха я цар 1981 шера чотагIа къахьега.

Бригадни формагIа къахьегам вIаштIехьбаккхаро торо хулийт станочни парнах дикагIа пайда эца, хIара болхлочунга массехк балха говзал карерзаяйта. 1978 шера бригадни формагIа къахьегам вIаштIехьа а баьккха болх беш яр 21 коллектив, хIаьта укх шера заводера 41 бригада я цу методагIа къахьегаш е заводе берригa къахьегаш барех 60 процент бакхал.

Бригадни формагIа къахьегам вIаштIехь а баьккха болх беш йолча коллективашка производства бокхха пайда луш хилар хьохьокхаш дола дукха масалаш доаладе йиш я. Хьанцарга вай механически цехера М. Б. Муталиев керте латта комплексни бригада. Из кердача формагIа къахьега йолаялалехьа цо кийчъеча продукцех цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийташ йола продукци 45—50 процент мара яцар. ХIаьта кердача тайпара из къахьега йолаенначул тIехьагIа цо кийчъеча продукцех цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийта продукци 80—90 процент хилар.

Кердача формагIа къахьегар чIоагIа пайдане хиларах дола цхьаккха масал а доаладе йиш я. Бригадни подрядагIа болх беш йола 15 бригада цхьайтталагIча пятилетка чотагIа къахьегаш йола дукха ха я. Царех я М. П. Аушева кулгалдеча прессовщиций бригада, кхыераш.

А. МАРТАЗАНОВ,
[illegible] дела начальник.

Шоай балхах тIехдика кхеташ ба токарь Евлоев Iиссий Фади, механически цеха алюминиеви участка бригадир Евлоева Яхонций Мадина. Цхьа бахьан а шеко йолаш дар дIа-юха а хоатташ, шоай за эшаш дола гIо-новкъостал деш хьинаре къахьегаш ба уж. Шолш кийчъеча продукцена юкъе цхьаккха тайпа брак нийсъялийтац цар. Дукха акчал премеш, сийлен грамоташ тийнай Фадена цун къахьегама толамаш белгал а доахаш. хIаьта Мадинай наьккха тIа лепаш я Ленински юбилейни медаль. Хьинаре къахьегарал совгIа Мадинас общественни балхаца а дика дакъа лоац. Цо даим цIенеи дизза кхоачашду горсовета депутата декхараш.

СУРТА ТIА: болх беш ба токарь Ф. Евлоев, бригадир М. Евлоева.

БРИГАДНИ ПОДРЯДАГIА

Пхе шера хьалха заводерча бригадашта юкъе эгара хьалха кхоачашъяьй цун бригадо. Мишта вIаштIехьдаьннад из толам баккха? Цу хаттара жоп луш **М. МУТАЛИЕВА** аьлар:

— Тха бригада цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш я. БархI болхлочох цхьаккха вац шишшакхоккха балха говзал йоацаш. Цо торо хулийт моллагIа бахьан нийсденна а цхьа саг балха тIера ваьлча цун метта вхьиар дIаоттаве.

Тха коллективана укх шера еннай коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи, хIаьта беррига болхлой коммунистически къахьегама ударникаш ба. Кийчъьяча продукцех цаI мара йоаца ча нарядагIа алапи нийдеш я бригада. Цу системагIа ала ши нийдаро чIоагIа раьза я тха коллектив. Бригадни подрядагIа къахьега йолаеннай тха бригада укх пятилетке. Цох доккха беркат даьннад тхона. Пачхаьлкхен плани тIаийна декхараши даим тIехкхоачашду оаха. Укх шера январь бетта иттлагIча пятилетка задани кхоачаш а яь, тIайоагIача пятилетка шоллагIча шера чотагIа къахьегаш я тха коллектив.

Иштта йолча бригадера болхлой балхара дIа-хьа бувлаш моттигаш нийслац. Цу духьа коллективе къахьегаш мел бараш йоккха опыт йола кадрови болхлой ба. ХIара сменагIа нормаш 120 процентал чухьахьа кхоачаш ца еш хьинаре къахьегаш болча болхлоша мел кийчъю продукция цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийташ я. ДикагIбола зуборезчикаш, токараш, шлифовщикаш лоархIаш я Кузьгиева Аьсет, Арчаков Ваха, Хаииева Залина, Мерзоев Закре, кхыбараш. Цар шерре социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаро кердача коталонашка кхувл бригада коллектив.

Толамаш тIа-тIа дикагIа хулийт коллектива болх кхетамца вIаштIехьбаккхаро. Бетта йола план шийта хьакхаьчача бригадо ше наряд оттаю хIара дийнахьа декъар белгал а доаккхаш. ХIара дийнахьа баьча балха итогаш ю. Из кхы а дикагIа бара беррига нах оарцагIбоах. Оаха беча балхах тийша ба сборочни цеха коллектива болх. Тхоай бехкагIа цун балха тIа оаха хьовзам хилийта цхьа моттиг нийсъеннац.

Советски Армене 60 шу дизарна

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА ХАЛКЪИЙ ДЕЗАЛЕ

ЕРЕВАН. Тахан Армене къахьегамхоша дезду республике Советски Iаьдал эттача дийнахьа дениз 60 шу дизар.

Боккха а сий долаш а никъ ба Коммунистически парте хьалхленца Советски Iаьдала шерашка Армене хьабенар.

Армянски ССР индустриальни аграрни республика хилна дIаэттай. Укказа болх беш я ворхI бIаь совгIа промышленни предприяти. Цар арахеца 200 совгIа тайпара продукци дунен 70 мехка экспортагIа дIаухийт. Армене индустриальни сибат хьахьоих машиностроене, химически промышленносто, бос болча металлурге, иийсагIа йола измерительни приборащ, электронни техника, математически машинаш арахецаро, йитачен кхачавн промышленносто. Армене хIанзарча индустре хьахилий «Наирит», «Электрон», «Армэлектросвет», «Армэлектробытприбор», «Лентекстиль», «Масис» яхараш санна йола йоккхий производственни объединенеш. Канакерски алюминиеви, Еревански автомобильни, Масинянна цIерагIа Кировокански химически заводаш, Зангезурски медно-малибденови, Алавердски горно-металлургически комбинаташ.

Керда вахар дилладе цхьал хана тIекъайнса хиннача армянски юрта.

Армянски ССР астрофизика, галактика, космически зIанарий, функциональни математикаи механикаи, радиоэлектроника, кибернетика, машарерча вахаре пайда эцаш йолча атомни энерге проблемаш Iомаеш йола лаборатори хинна дIаэттай.

Советски Армене доккхий толамаш даьхад халкъа дешарен культураи даькъе. ХIара шера ВУЗашен юкъерча специальни дешара заведенешен арахец 20 эзар совгIа специалист.

ЧIоагIа хьинар айдаь Армене болхлоша, колхозхоша, интеллигенце хьегаш дола нъа белгалдаьд доккхийча совгIаташца. Республикана еннай Ленина кхо орден, Октябрьски Революце орден, Халкъий доттагIала орден.

Ереван — Армянски ССР столица — хIанзара миллион цIак бахаш йола город, мехка йоккха индустриальни, Iилман, культура центр я. БIарг белабеш хоза я йоккхий магистралаш, цига хьалдаь лакха цIенош, архитектурни ансамблеш. Город хозъю памятникаша, шоаш санна нхы йоацача музеяй, театрай, дешара заведенеи зданеша.

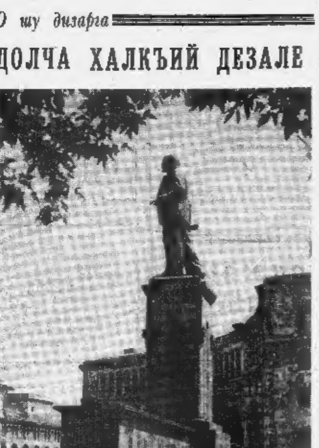

СУРТАШ ТIА: 1. Еревана центральни майда тIа баьчча цIерагIча майда тIа латта В. И. Ленина дегIа памятник.

2. СССР Лаккхехьарча Совета депутат, Ленински комсомола преме лауреат, «Артик-туф» яхача комбинате тIо тедача машинай машинист Акопян Арцрум.

3. Кафан — мехка лакхача лоамашка уллача городех цаI фордегара хьал 1700—1800 метр лакха улл. Укказа бах Зангезурски медно-молибденови комбината горнякаш. Городе хьалдеш латт сейсмостойки лакха цIенош, культурно-бытовойи торгови объекташ (сурта тIа). ИттлагIча пятилетка шерашка Кафана йистошка. Нохча яхача хин чIожа хьалъаьй кхо эзар совгIа саг вахача цIенои керда массив. Горнякя город хIара шера тоаеш хозъеш латт.

М. ШАХВАЗЯНА суртащ, ТАСС фотохроника.

КАРАГIДАЬННАРАШИ КЪОАСТАДЕ ДЕЗА ДЕШАШИ

ИттлагIча пятилетка чаккхъяла гаргагIертай. Парте XXVI съезда хийчо е доладаларца дуззадепна политически а къахьегама а хьинар чIоагIIа айденнача хьалашка болх республика къахьегамхой кердача пятилеткана никъа.

Мешта латт гIулакхаш транспорте, малагIаш я цун проблемаш?

— ХIанзе а дуаца йиш я цхьайолча итогех, — аьлар транспортен тIоаьхьайи болхлой профсоюза обкома председателa Г. Н. Ушакова. — «Автоспецоборудоване» яха завод а юкъе йолаш наькъайи транспортен управлене 1536 болхлочо хенал хьалха кхоачашъяьй пятилетка заданеш. 1229 саго хенал хьалха кхоачашъяьй 1980 шера планаш. ХIаьта 783 къахьегамхочо рапорт денад 1981 шера хьалхарча квартале заданеш кхоачашъярах.

Кердача пятилетка хьалхарча шера къахьегама календарагIа болх беш я 51 бригада, хIаьта 31 бригадо кхоачашъяьй хьатIадоагIача шера хьалхарча квартала план.

Боккхача боараме болх бу мовхьаш дIа-юха кхухьача транспорто.

— Оаха Iалашъю 500 гаргга тайп-тайпара предприяти чуйоагIа 40 министерствои ведомствои, — йоах Нохч-ГIалгIай транспортни управлене начальника заместителa Г. Ф. Лубашева. — Цул совгIа, оаха ду бахача наха эша гIулакхаш а, уж да 22 тайпара. Управлене шер-шера дIа-юха кхухь 12—12,5 миллион тонн мовхьаш. ХIаьта машинаш ца тоъар бахьан долаш 6—7 миллион тонн мовхьаш дуста дIадахьа йиш йоацаш.

Уж цифраш дика яц. 75 процент мара кхоачашдац транспорто шийна хьалхашка латта декхар, хIаьта из бахьан долаш цхьайолча предприятешта дика халонаш а хиилу. Харцдергаш вай объективни бахьанаш хилар — транспорт ца тоъар, амма кIезига мичад кулгаллхой, специалистий, уж гIулакхаш дерий бехкагIа хийсденна бахьанаш а. Хьазцаргья вай машинаш гаражашкара араювлара коэффициент. Дуккхача транспортни предприятешка лоха я из. Дуккха ханаш йоах машинаша ремонте латташ, каст-каста болх ца беш совц талха а телхе. Из цIенхаштара проблема я, хIаьта из къоастаяр болх беш барий бехктокхам лаьихбарах, цар шоай гIулакхах дог лаьзарах тийша да.

Теркам тIаозаш да укх тайпара масал. Технологически транспорта Октябрьски управлене автомобиль декхаш волча Л. П. Острикова болх бу итташ шераш да. ХIара машинах «миллионер» ю цо, вешта аьлча, цхьа миллион, цаI-ах миллион километр никъ байт списании яь дIавалаьхьа. Нагахьа санна массане а иштта болх боре, шеко йоацаш, тоъаргъяр машинаш, толамца кхоачашдергдар тIа-тIа лакхдуш латта мовхьаш дIа-юха нхахьара декхараш. Нохч-ГIалгIай транспортни управлене е ба Остриковх тара бола водителаш. Амма, вайна из новкъа дале а, уж кIезига ба. Моторoресурсий кхом бара, техника дикача дас санна лелаяра лоаттабеча къовсами юкъе хIанз а баш дукхагIа бола автомобилисташ.

КIезига моттигаш яц транспорт яхийта ца йоагIача ухийташ. Из къаьстта ала доагIаш да йоккха йоацача предприятей ведомственни транспортах. Лачкъа сенна дергда из, цхьабола водителаш шоаш болх беш йолча лине тIара дIа а баьле «пхьбашка яхкха» ух.

—Тха а я цу тайпара фактащ, — йоах новкъоста Лубашева. — Оаха а тIагIертта къовсам лоаттабу цу тайпарча нахаца. Де мел дезар лаьд оаха водитель клиенташца ера расчеташта юкъе ца вахийтара, еррига расчетащ лелаераш доагIаш долча документашта оформлени ераш лаьрххIа йола приемни пункташ-диагенташ я. Из бахьан долаш тIеххьарча хана чIоагIIа кIезигденнад ахчаш сов дахарах дола доткъамаш. Амма из болх дIахо бахьа а тIахьожам чIоагIбе а беза. Коллектива сий доадеш доза гIулакхаш юкъера дIадахара дукхагIа бе беза автомобилаш лехкараштa юкъе кхетача болх.

ХIара сага вахара боккха лоархIам болаш я пассажирски транспорт. МалагIча хьал тIа я из?

— Пятилетка тIеххьарча шерашка чIоагIIа дегIанхай транспорт, — йоах Нохч-ГIалгIай транспортни управлене начальника заместителa В. Н. Андреева. — Пассажираш дIа-юха кхувлар 38 процент дегIаденад. Къаьстта теркам тIабахийтабар город Грознерча пассажирски автотранспорта. Республика столица ерригача маршруташка лелараш дуккха нах чухошаш йола «Икарус-260», «Икарус-280» яха йоккхий автобусаш я. Транспорта тIа кассаш йоацаш я хIанз, хIаьта цу система шо дика хилар хьа а хьекхад. ЛоархIаме да керарча шера 1979 шерачул 90 эзар рейс дукхагIа ль хилар. Декхар да нах эггар дукхагIа дIа-юха лелача сахьаташка ерригача маршруташка болх беш 160 автобус хилийтар. Сона хетачох, декабрь бетта кхоачашдергда оаха из декхар.

Кхарча шера хьаьй автовокзалийи автостанцейи объединени МагIалбнкера, Гудермесера, Назранера, Аргунера, республика массайолча районера ерригa автостанцеш цу объединенеца чуйоагIа. Нах автобусашта тIахувшара порядок, пассажираштa билеташ дIателар, тIахьожама служба. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема инвалидаштeн доакъошхоштeн лаьрхIача льготех баха нах дIакхетабар — уж дерригa дешаш централизованно. ХIаьта долче, динагIа вIаштIехьдахар оперативнегIен къестаду хIанз. Ерригa а 10 автостанци 27 кассови пункти я республике. Объединени болх бе йолаелча дена дика тIакхийттаб дIа-юха кхувла пассажираш. Нагахьа санна объединени хьаллехьа 3 миллион пассажира гIулакх деш хинна дале, хIана шозза дукхагIа ду.

ХIаьта а, уж дерригa толамаш даьха доллашехьа, хIана а долаш да кхоачамбоацараш. Автобусаш сецача моттигашка дукха гуллу нах. Уж беррига а ханпахьа балха дIакхоачабулац уж йолхача хана автобусаш тIа готта хилар ца хьоахалча а. Царна новкъарле ю индивидуальни транспорта тоатолаша. Ала дезаш да, индивидуальни машинаш тIа-тIа дукхагIа хул аьнна. хIаьта из иштта хила доагIаш а да, хIана аьлча къахьегамхой вахара хьал лакхлу, цудухьа наьха торонаш а я машинаш ийс. Долче, хьалхашка отт общественни индивидуальни транспорта тоатолашта регулировани яра геттара яра проблема. Шеко йоацаш да уххаза общественни транспортагахьа оазбезам бе безаш хилар.

Цхьаькха лоархIаме доша да. Каст-каста го йиш я, пассажираш автобусашта тIахувшача моттигашта юхха гIолла яьсса ведомственни автобусаш тIехьювлаш. ХIаьта уж духхьал город Гроане 600 гаргга я. Нах эггара дукагIа дIа-юха лелача сахьаташка пассажираш дIакхувлийта мегаргбацар-те цу автобусашна?

— Из геттара дика хургдар, — йоах Нохч-ГIалгIай транспортни управлене пассажираш дIа-юха кхувлача отдела начальника декхараш кхоачашдеш М. А. Ужахова. — Амма практически геттара хала хургда из де. Цхьабакъда, къоастадулургдоаца декхар а дархIа йиш яц цунах. Цу проблема уйла е еза из доп шоашка кхоачаш болча дукхахчер. Вахача наьха вахара хьал тоадергахьа балкха моллагIа гIа яийса хургба.

Цу тайпара автотранспорта болх нийса а ритмично а хулга цуи составах, цунгарча технически хьалах, водителий квалификацехи дисциплинахи, наькъех тийша да. Дукха балхаш ду республике наькъаш дахкара. «Автодор» яхача республикански управлене производственно-технически отдела начальника В. З. Карпенкос дувц: шера городе дохк 50 километр наькъаш. 5 миллион сома махка балхаш да уххаза де дезараш. Капитальни ремонт еш латт 200 километра, царех 50—60 километр асфальтобетонни тIехе йолаш хургда. Наькъаш дахкара балхаш юхадетт, Карпенка яхачох, битум ца тоъаро. Цо яхачох тIатоха деза цкъаза дехна даьнна наькъаш осален сихха дохаш хилар. Из хIама чIоагIIа Iаткъ транспорта балха, пассажираш дIа-юха кхувларан мовхьаш дIа-юха кхахьаран.

Шерагара шерага дукхагIа хулаш латт электрически транспорт. Геттара раьза хинна тIакйнар Гроане бахача наха хьалхара троллейбус. Лоацача хана дика тIакхийттай троллейбуси маршруташи цар йIоахали. Транспорта цу тайпан перспективех дувцаш, НГIАССР трамвайно-троллейбусни управлене начальника Л. Э. Баташова аьлар:

— 36-ча участке йодача троллейбуси лине опораш хIанз Iоег Iа яьнкан. ТIахулача шера хьаелларгья троллейбуси маршрут. Цул тIехьагIа республикански тубольнице а «Родина» яхача совхозе а кхоачаргья троллейбус.

— Халонаш латт, — дIахо дувц Баташова, — троллейбусаш лехка кадраш ца тоъарах. Цхьаькха а дешара заведени яц трамвайи троллейбуси лехка кадраш кийчъеш. Оаха оахош кийчъю уж тхоай низамца. КIезига ба из гозал Iомае уха нах. Цудухьа лехкараш тоъац. хIаьта цу гIулакхо чIоагIIа юхадетт электрически транспорт дегIадахар.

Гуш ма хиллара, проблемаш хIана а дукха я. Уж къестаяра оарцагIбовла беза транспортникаши наькъаш дехкараши, моттигашкара Iаьдала органаш, общественни организацеш. Транспорта болх дIахо тоабар — производства эффективносги балха дикали лакхъяра эша хьал.

А. КУНМОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАШАРА ГIУЛАКХА ЙОЛА ИНИЦИАТИВА

Дерригача дунен тIа шера хьаллоацаш я герзаш Iовделга юхатохара. Эггара хьалха кхерам дараш а долаш, дунен халкъашта юкъера кхоххаш кIаьдбара процесс кIоаргъяра, машар лорабаран чIоагIIбаран тIаерзаяь йола Советски Союза арахьарча политика машара инициативаш. Машар безарий уж предложенеш оттаеча хана КПСС-и Советски пачхьалкхен хаддамза терладеш я машар чIоагIIбарга, кердача дунен тIема кхерам дIабаккхарга бода никъ — хIара шера 400 миллиард доллар совгIа ахча дIадодаш, хьакъалца доацаш Iовдеш дола герзаш соцадайтара а массанеген диззан герз дIадаккхарга, бокъонца гера Iодилларга бода никъ.

Вай мохк деррагIа а яIаьд ца луш а кхоачашъеш ба еррига советски машара предложенеш шоашца ювзаенна йола ленински арахьарча политика керттера принципаш — пролетарски интернационализми тайп-тайпара социальни строй йола пачхьалкхенаш машаре яхари Советски Союз тIехьа я ВIашагIкхийттача Штаташцара — капиталистически дунен йоккхагIйолча державацара — дунхача хана лаьрхIа гIулакхаш чIоагIдаран дегIадолладаран. цо белгалдоаккх герзаш Iоаделга юхатохара шина а мехка низаш цхьана оарцагIдахаза даргдоацача гIулакх кхачи хилар.

Американски сенаторца — республиканцаца Ч. Персица къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева теркам тIабахийтар советско-американски гIулакхаш чIоагIIа ирдеина хилара. хIаьта из негативни хьисапе дунен халкъашта юкъерча хьала Iоткъам беш хилара а. Цу хьале дунен тIарча конфликтай хьалкегIа долаш хиннача кхуврчашта IотIанхийттед кхьдараш, дIаболабаьб вайгара боаца герзаш Iоадара керда гом, дунен тIа тIема кхерам айбенниаб.

Цуица дувзаденна Л. И. Брежнева белгалдаьккхад стратегически герзаш шина оагIоно юхатохара низаш тIадерзадара гIулакх юха ца сецийтилга лоархIаме хилар. Цу гIулакха толам — еррига дунен халкъашта юкъерча кхерамзлен дог да.

Советски пачхьалкхен машар чIоагIIбаран халкъий кхерамзленнем, герзаш Iоаделга юхатохача практически гIулакхаш карагIдулара тIаберзабаь бола арахьарча политика никъ планета тIарча халкъаша хьаллоаваш я могабеш а ба. «Советски Союзо отталь машара инициативаш кердача дунен тIема кхерам кIезигбара, кхохлам кIаьдбелга чIоагIдара тIаерзаль яь», — аьннад США Машара Совета исполнительни директора М. Мейерсона. «СССР хIара керда машара инициатива вай лоархI массане гера дIадаккхара наькъа тIара лоархIаме белгало санна». — белгалдаьккхад машара немецки общества председатела — тIема служба мовстагIий интернационала К. Манхардта.

ВIАШДУХЬАЛЕНАШ АЯЛУШ ЙОАГIАЧА ХЬАЛАШКА

Хувцамий мух беттаду Американски Пачхьалкхений организацешта (ОАГ) тIагIолла — цу тайпара вывод ю Вашингтоне хиннача ОАГ аргIанарча сессе итогех дукхача наблюдателаша. КIайча цIено хьалха а даьнха вIашагIъелла ОАГ итташ шерашка духьале йоацаш цун лоIам кхоачашбеш хиннай. ВIашагIкхийттача Штаташта 1962 шера, масала, дагадехар аьнар деш йоаца Кубана «таIазар» де — тIакхха дукхагIдолча латиноамерикански мехкаша из ОАГ-а юкъера дIаяккха аьнна голосовани йир. Американски империализма бозам хилар 1965 шера Доминикански Республикера демократически болам бохабе, тIакхха ОАГ байракх кIал а отта цу мехка чудигар США бIоаш.

Хаьда, цу дIаллача хана дукха хIамаш хувцаденнад латиноамерикански континенте. Революционни Куба толамашa, Гренадера, Панамера, Гайанера прогрессивни хувцамаш а, Эквадора, Венесуэла, Колумбе, кхьга мехкий антиимпериалистически выступленеша ОАГ-а дагахьнар хувцарга. Вашингтона авантюристически наькъа бIаргаш а дувшадаь латиноамерикански мехкаш тIехьа ца доалаш юхадаларга кхоачадир гIулакх. Кердача тайпара уж хувцамаш баьндеш хIама хилар совхха Никарагуа «доминикански вариант» чакхьяккха гIийртача ВIашагIкхийттача Штаташа яхар ца деш ОАГ беррига членаш юха а боалаш хинна событеш.

США-с качъелла «сага бокъоний» проблема ОАГ хIанзарча сессе ювцача хана дуккхача делегаташа белгалдаьккхар ВIашагIкхийттача Штаташа дувцар шя духьа а лелаеш сага бокъонаш лораяра шоаш тIехьа я ала гIерташ, ма дарра аьлча, эггара кIаавгIа йола, цIий Iоухийта диктатураш, цу даькъе сальвадорски хунта, халкъа духьалара Чилера, Парагваера, Уругваера, кхьга мехкашкара режимаш шерра хьаллоацаш хилар.

ВIашагIкхийттача Штаташа шийна караерзаьча Латински Америке «керттера судахо» ю хилар лоаш яц континентера дуккагIйола пачхьалкхенаш. ОАГ сессе председателал деш хиннача Венесуэла кхьча мехкашцарча гIулакхий министра Х. А. Самбрано белгалдаьккхар американски пачхьалкхенашта юкъерча гIулакхий ерригa структурана реорганизаци яза яргйоаца ха хьатIакхаьча хилар.

Американски Пачхьалкхений Организаце сессе балхо бIаьрча хьаьйцача хьахьекхар американски пачхьалкхенашта юкъерча гIулакхашта реорганизаци яра процесс хален чоалханен хулаш йоагIилга, антиамерикански лостам къаьгга цо хьахьокхаш болга.

ЗУЛАМ ДАХЬАШ ЙОЛА АЛЬЯНС

ТIеххьарча хана Пакистане каст-каста аха баьннаб американскийи катайскийи лаккерча гIулакхашка бола визитераш. Исламабадера американски адмирал Р. Лонг Тайжача океана районе США герзашцарча низий командующи дIаваха а алале цига кхаьчий ВМС командующе декхар кхоачашдеш вола Лю Даошэн керте вола китайски военни делегаци. Вашингтонерен Пекинерен визитераш къамаьлаш деш хиннаб Пакистана кердагIа доли герз лоаттадедга дIахо совдаккхара хьакъехьа.

Цу визиташа керттера кхоачашде дерkIар — КIулба-Малхбузен Азера США-ии Китая экспансионистски политикана Зия-Уль-Хака военни режим кхы а чIоагIагIа юкъеяхьа гIертар. Афганистана Демократически Республикана духьала цар беш болчен Афганистана халкъа революционни карагIдаьннараш дIадахара тIаберзаьи дIахьоабанза болча тIема кхы а кIоаргагIа Пакистан юкъеоза гIертар да. Пакистана кердача герзаца кийчъяра новкъостал деш Вашингтоно кхоачашде дерхIар цхьаькха гIулакх а да — цу мехках регионера ший керда плацдарм еггн иштта шахени режим дIаялар бахьан долаш Иране йоаль тIема базаш юхаметтаоттаелгеи.

КъулбаМалхбузен Азера хьал 1978 шера апрельски революци хиначул тIехьагIа цу сахьате Афганистана духьала дIайолаь американо-китайски агресси дIаяржарга хьежка ирлущ хьаденад. Цу зулам дахьача альянса юкъе данка лоацараш Афганистана гIулакхашта тIемаца юкъегIертара боарамаш хаддаиза шерлуш хинна Пакистански территоре тIа афгански наемникашта лаьрхIа керда лагераш хьаярга хьежка. Уж бандаш кийчъелга, герзашца Iалашъелга. Iомаелга тайп-тайпара легальни организацеш я яхаш Пакистане бIеха гIулакхаш леладеча американски ЦРУ-на тIадилла хиннад.

1979 шера июнь бетта дениз ноябрь бетта кхачъалца лаккхехьа хоахалъча лагерашка кийчваьа 30 эзар совгIа наемник. Уж хIара дениа Афганистане чулелх, цига партийни активисташ, баха нах бовбу цар, доахая дIанхувл, школаш йоагаю, кхы дуккха зуламаш ду. Китайски агенташ къаьстта чIоагIа зуламаш деш ба КъулбаМалхбоален Афганистана. Китайско-афгански доазон зIавх хаддаза ДРА-на духьала провокацеш лелаю моттиг яьй.

Хьоабанза болча США, Пакистана, Китая беча тIема духьал отта Афганистана новкъостал ду Советски Союзо. Мехка правительства СССР-гара дехарах Афганистане Советски бIун йоккха йоаца контингент яхийтай, цига арахьара агресси юхатоха афгански халкъа новкъостал де. Цу тайпара новкъостал даьд.

Укх шера 14 мая афгански правительства аьча ший заявлене тIа регионера хьал тоадара хьанъехьа предложени оттаьй.

Къулба-Малхбузен Азера хьал политически тоаделга алхха Вашингтонах, Пекинах, Исламабадах тийша да. Уж декхарийла я Афганистана духьала герзаща еш йола агресси соцае а афгански халкъага ший гIулакхаш шийга къестадайта пурма торо яла а.

В. МАТЯШ,
В. СЕРОВ,
А. ТРУШИН.
(ТАСС).

БIубенна гIа боахаш

Назрановски района «Экажевский» совхоза шурий ферма коллектив социалистически яхье итт бетта баьча балхе итогегIа котъалынарг я лаьрхIа республикански газеташ тIарча сийлен Улга тIа яьккхар. Пачхакъалкхенна шура дIаялара укх пятилетка план 1 августе кхоачашйир цо, хIаьта дулх дохкара план — 24 ноябре. Цул совгIа, шура дIаялара укх шера план итт бетта кхоачашйир, яьа тIачул совгIа нурийтта тонн дукхагIа дIа а луш.

Къахьегама овсарле кхы локъалийтац хьайбаш лелдераша укх бетта а. ХIанз хIара кхоабача Iаттагера дийнахьен буси юкъера лаьрхIача 4,2 килограмм шура йоах ферме. Из я соакка укх хана йоаккаш кипачул дукхагIа. ХIаьта шу деладелча дениз хIара кхоабача Iаттагара яьккха шура 1984 килограмм я. шера план 1700 йолаш. БелгалдаккхадоагIа дIалуча шурах 98 процент цхьоалагIча сортах йолга. Районе эггара дикагIа хьокхам ба из.

Уж толамаш даха карагIдоалийтача ферме чакхдоахача цхьаьнца долча гIулакхех дувца доагIа.

Iуйрнийна пхи сахьат даьлча дIаболалу фермера болх. Доакан латта моттигаш цIенъю. Цул тIехьагIа доакъар дулл.

Доакъар хьайбаш Iангара даха кхоачам йоллаш Iалашдьаь совхозе укх шера. Из деррига а фермана юххе дIаоттадаьд. Тоъал дале а, доакъара кхом йара хаддаза йоахко ю.

Масала, ча. ХIаране чу шийтта тонн чуйодача шин яь чу ата в яьте чудолл из. ТIаккха эшшача боараме тух а комбикорм а теке Iапарца кIаьдлу. Цул совгIа, муж а бу цу цехе баьций витаминни хьоар, комбикорм, дрожаш, доакъара кальций фосфат, диамоний фосфат а теке. Худара хьисапе цу тайпара кийчбаь муж геттара дика хул шура алсамъяьккхара.

Хьайбашта доакъар дилладеча тIехьагIа доярк аш божа бетта кийчо е болалу.

Iаьржача халаташта моттиг кIайдараш а дийхе, цхьанне чу дIайха хий долаш вок яьссен — шишиш чедар а нийце божа бетта болх доярка. ЦIена биллачул тIехьагIа шамара массаш а айй мара етт бетта йолалац хIара доярка. Шура юхе хIанз ца юташ Iоаккхар духьа, цкъа бийттачул тIехьагIа кIеланга сибар в дийя шоалагIа бетт хIара етт.

Iуйрийна болх баь баьнча дукхагIйолча хана пIеча уголоке салоI хьайбаш леладечар. Цига латт телевизор, радиоприемник, деша керда газеташ, журналаш да. Хоза кийчдаьд доярка, божа Iуй, Iаьсий леладерий социалистически декхараш тIадола плакаташ, хьокхаьний улг. Цу тIа позъь я ерригача доярка й тайпан цIераш. ХIаране дийнахьа, бетта йоаккха шура дIаязъю. Масала, дояркашта юкъе хIанз хьалха я Оздоева Золовбаи. Шера план 1700 йолаш, хIара кхоабача Iаттагара 2720 килограмм шура яьккхай цо хIанале. Цул дукха тIехьа ца юсаш болх бу Муциева Катиштас а. Цо 2540 килограмм шура яьккхай.

— Ферма коллектива сада, яьнне ала йиш я цу шин доярках, — йоах совхоза партийни организаце секретара Газиева Мусас. — Хьайбаш лелалераштa юкъера баьт чIоагIIбеш, къонача доярка шта балха говзал хьехаш доккха новкъостал ду цар шинне. ДукхагIъяраш къона а йолаш ерригаш а итт доярка я ферме болх беш. Цхьа-цаI яц царна юкъе шура яьккхара планаш кхоачаш ца еш. «Юке тIехьаьусар йоацаш» яхача девизагIа къахьегаш хьайбагIа укх пятилетке тха хьайбаш леладераш. Новкъостагара гIалит даьлча из дIадакхха гIо ду уллув болх бечар.

Социалистически яхьа итог хIара итт дийнахьа ю. Цу юкъа хьаьхара кхо моттиг яьккхараштa ахчан премеш лу. Доярка балхацара безам совбаккхара дикка новкъостал деш кхы а цхьа гIулакх да совхозе чакхдоаккхаш. Хьалхарча шера хиначул дукхагIа яьккхача хIара процент шурах пхипхa сом премий лу дояркашта, шу чакхдоалаш.

БОАГIАШ БЕННА ТЕШАМ

Сунжески района «Путь коммунизма» яхача колхоза парторганизаце коммуниста 33-ча районни партконференце делегатала хержаб механизировании отряда начальник Мигель Владимир Алексеевич. Цу балха тIа Владимир Алексеевич вола дукха ха яц, беррига а шиь бутт мара, хIаьта а коммунисташ тешаш ба болх мел чоалхаче бале а, из пох лоархIавергхиларах. Отрядо дьаьташта обработка ю, кхашна хий дехк, гурахьа плат дIадув, моша доакъар Iалашду, цхьан дешена аьлча отряд боаламе хьалхалттачвех цаI я.

Владимир Алексеевичах селла чIоагIа тийша хIана ба коммунисташ? Дикача ахархой дезале хьалхийнв из. Ше мел яьккха ха цу колхозе механизатор а волаш хиннав цуй да Алексей Трофимович. ХIанз а ше чехсе вале а, трактор тIа болх бу цо. Бакъда, хьалха санна еза машинаш лелае хIанз низ бац вокхача сага, цо фермаш йолча доакъар хIагIаувлаш Т-16 яхача трактор тIа болх бу.

Тамаш ма вoI а даь дегагIа вахар. Владимир Алексеевича дийшар Серноводски юртбоахама техникум, цо пястельникар механизаце отделени. Техника-механика диплом хьа а нийца из цIавеча, балхах дика кхеташ, шийга дIаяьннар деш вола эзамига сет автогараже механикалла хьожавир. Уххаза дукха ха яалехьа цеховой парторганизаце секретаралла хержар из.

Владимир Алексеевич хаьнар дола общественни, моллагIча гIулачха а из хьалха хул, моллагIа а шийна тIадилла партийни гIулакх дог раьза долаш чакхдоаккх.

Парткома членашта из иштта волга хоьра, цудухьа цхьа лоадам боаца гIулакхаш цунна тIа на а декхаш, цIенхашта бола поручени елар — пох экономически знаней пропагандист вир. ГIалат бахьанбац коммунисташ из поручени цунна енна. дика лоархIаву из шийна тIадиллача гIулакхах.

Из массаза а вийча ва эшача минута новкъостал де. Колхозе тоъаш бац механизатораш, къаьстти чIоагIIа эшаш ба комбайнераш, къахкъам хьалха-тIехьа а ца эшаш ший ханнахьа чуэца беза. Автогаража механик ше воллашехь а Владимир Алексеевич гурахьа дIадийна плат чуэца комбайна тIа хайна. Иштта кхаь сезона комбайна тIа болх баьб цо. МоллагIча бесса а ца беш, йоккха опыт йола комбайнераш цецбуваш баьб цо из.

Укх шера цхьана болх беш вар опыт йола Владимир Алексеевича комсомолец Бобровский Виктор Петрович. Цар дош деннадар шоай комбайнаца 3600 центнер хлат ярa. Шоаш дешна дош кхоачашдир цар: 170 гектара тIара 5031 центнер мукхи кIан чуийцар. Социалистически яхье цар кхоалагIа моттиг яьккхаи. Хьинар долча механизаторашта колхозо мах боацаш салоIача цIагIа баха путевкаш елар.

Владимир Алексеевич массаза а хьалха латтачар мугIарашка ва. Кулгалхочо, пропагандиста юкъера-технически образовани кIезига я. Из дика кхеташ ва Владимир Алексеевич а. Цудухьа, цо шу хьалха из деша вахар Гоерски юрта боахама институте, хIанз из юртбоахама производствана механизацеча факультета шоалагIча курсе ва.

Иштта волча Владимир Алексеевича шийна тIадилла керда а бехктокхаме а дола гIулакх дизза чакхдоаккхарг хилара шеко яц.

А. ЗИМАРИН.

ГОВЗАЛА ШКОЛА

ДIахо болх беш я НГIАССР журналистий Союза правлене вIашагIъелла журналистски говзала школа. Сакъердаме а чулоацам болаш а чайхъяьлар «Грознефтеоргсинтез» объединене предприятей болх, царна реконструкци яр, республика мехкдаьттахиме продукташ дукхагIа яхар, цар динал айяр довзийтара хетаяь хиина аргIанара заняти.

Республикански газетий, телевиденей радиовещанеи творчески болхлой хьеккар производствени керттерча объекташка, объединене генеральни директора Г. А. Яценкос дийцар дукхача эзарий мехкдаьттахиний коллектива толамех, хIара предприяте а объединене а къоастае езача проблемех.

Журналисташта дайзар объединене боахама хьисапе цIеноа хьал мишта ду.

БЕРКАТ СОВДОАХАЧА БОЛАМАШТА — ШЕРРА НИКЪ

Къахьегамцек юкъарча доалахьенцей коммунистически дог-уйла хургйолаш, къахьегамхой творчески хьнкар дегIадоагIаргдолаш, дисциплиней организованности чIоагIлургйолаш наха кхетам лулга идейно - политически балха лоархIамечарех дакъа хилар, белгалдаьккхад КПСС XXV съезда решенешка. Парте съезда указанесхи «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоебарех» болча КПСС ЦК соцамахи хоттIортолга а еш къахьегамхой шоей балха декхар чIоагIа кхетадергдолаш, берригенна тIабахийта коммунистически хьисапе болх бе лоергдолаш йола уйла хьахилара а дегIаяра а хур-могар дейн я республика партийни организаци. Уж дика оамалаш йоахаш я социалистически яхь.

Дукхача патриотически болламашна иттлагIча пятилетке гучедаьннад Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой творчески хьякар. Шерра дIадаьржад «Балха эффективности дикали шерьяра тIехьа» яха къахьегама боламаш.

«Красный молот» заводе дIадерьжар иттлагIча пятилетке хIаране ший рекордаш йоахащ яхь лоаттаслга. Цхьадолча деталешта обработка яра технологега юха хьажа а хьажа къахьегамен алапек отдела 25 процент фрезерни операцешна дIайохийта распенкаш лохьяра предложени елар фрезеровщикаша Х. Михиевси Л. Пустынниковси.

Юкъара толам бойкхира бойкхача лоархIаме хилар коммунисташа В. Е. Шманина, П. В. Гудимова, В. М. Кузьмине «Пятилетка — 4 шерал» яха инициатива.

Республике цахаддаш шерлуш да 1978 шу юкъекхьачача хана шоей пятилеткаш кхоачашъяь болча производства новаторий мугIараш. Царех ва «Красный молот» завода расточник, Октябрьски Революце орден лелаеш йола А. И. Михайловский, «Трансмаш» завода станочникаш Н. Г. Бедник, М. В. Васильцин, Л. И. Мудаев, производствени швейни объединене резчикаш А. Х. Исаев, Ш. А. Хумидов, кхыбараш. Республика къахьегамхой дIахо производства эффективности балха дикали лакхьяра. Дахке экономически яха болашагIа хилийтара къахьегама яхь йоаржаяра тIахьийхаб цар.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешта жоп луш пятилетка юхедисача шин шерен ах шерен кхы цхьаькха а пхе шера план кхоачашъе декхараш тIайийцал царех хIаране. Парте Грозненски городской комитето могаль йола из инициатива хьаллацар республикерча дукхача къахьегамхоша. Цу болама новкъосталла уйх шера октябрь бетта 10 эзар совгIа болча производстве тьалхелаттарашта кхоачашйир шоай пятилетка планаш.

«Октябрьнефть» НГДУ эгара хьалха задани кхоачашйир С. А. Канайчева кулгалдеча скважинашта капитальни ремонт еча бригадо. ХIаьта 1979 шера мехкдаьтта промышленносте Министерства бригадашта юкъе яьржача Еррегсоюзани социалистически яхьа итогех хьалхара моттиг яьккхар № 2 йолча цехерча А. Ишутина бригадас.

Хьинареча къахьегама масалаш гойтар Ленински комсомола преме лауреата С. Умалатовас, кхычар. 1973 шера Ленински комсомола преме лауреаташ хилар Нохч-ГIалгIай гIишлой управлене «Жилгражданстрой» треста монтажникех Б. Кагерманов, Старогрозненски буруа тохара балхий управлене бурильщиках Н. Лихоманах.

1979 шера 7 октябре дьархIачул шо бутт хьалха болх бе йолаллийтар ЭЛОУ-АВТ установка. Цхьан тайпара йолча «Куйбышевнефтеоргсинтез» объединене предприятешцей Лисичански мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективаццей 1979 шера «боллой эстафета» яхача принципах социалистически яхь лоацаш договор оттадарах доккхагIча дакъе хьахилар на толам.

Хоарасчетах бойкха пайда баьлар Н. Анисимова цIергIча заводе ЭЛОУ-АВТ установка хьалъеш. Из гIишло хьалъеш СССР гIишлой Министерстве гIоллерча Еррегсоюзани социалистически яхье шоэза хьалхара моттиг яьккхар СМУ-7 № 2 йолча гIишлой участка Ю. Ф. Никишина кулгалдеча комплексни бригада коллективо. ЭЛОУ-АВТ установка хьалъеш къаьстта белгалъьлар «Грознефтехимремстрой» треста № 3 йолча специализированни ремонтно - гIишлошъяра управлене М. В. Бит-Шахбазова кулгалдеш йола бригада. Къахьегамга хьежжа ду сий а, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указах «За трудовое отличие» яха медаль сийнай цуниа.

Цу йоакхача котлонца гIишлошъераш, пусконаладчикаш, эксплуатационникаш даькъала бийцар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя новкъоста Л. И. Брежнева. Цуна жоп луш оттаьча ханал шо бутт хьалха керда установка болх бе йолаллийтар декхар тIайийцар мехкдаьтта чакхдоахараша. Шоай дош толамца кхоачашдир цар. Соахке 29 октябре мехкдаьтта продукташ елар установка.

Заводера завод оалаш я хIанаара атмосферно - вакуумни трубчаткаца электрообессоливающи установка (ЭЛОУ - АВТ). Юкхьанца мехкдаьтта чакхдоаккхаш я из. ХIаьта къахьегама оагаленга, йоаккхалга диллача юкъера лаьрхIа мегаргйолаш предприяти ала мегаргда цунах. Дени буси юкъера лаьрхIача хIун йоаллача бийдалах цхьа эзар тонн бензинни дизельни доагори доакка цо. Из установка хьаьлларах хула экономически пайда шера 2 миллион сомага дIаккхоеч.

Керда къахьегама толамеш дахара бола низ алсамбаьккхар парте XXVI съезда сийленца вакъаделхаш шерра социалистически яхь йоаржаярах болча КПСС ЦК соцамо. КПСС XXVI съезда сийна 26 хьинаре вахта йоакхилга дIа а кхайнадеш шерра социалистически яхь йоаржаярах бола болам дIаболабир Грозненски швейни объединене коллективо.

Цун болам хьал а лоецаш «КПСС XXVI съезда — 26 ударни кIира» яхача девизах съезда хьалхарча вахте эттар республика къахьегамхой. Ишта хургйолча парте съезда сийна лакхьара социалистически декхараш тIайийцар город Грозне коллективаша. ХIара денна хьахоаш да керд-кердача патриотически боламех бола хоамаш. Масала, КПСС XXVI съезда — 26 ударни вахта» яхача девизах парте XXVI съезда рапорт дала бокъо яккхара лоаттаеча яхьа дакъа бахар Грозненски ремонтно - механически завода болхлой.

Доакха беркат дала технологически установкаштен производствашен йоаккхий капитальни ремонташ еча бригадашка яхь йоаржаелга дIалатIехьдайккхара гIулакх «Грознефтехимремонтстрой» треста, гIишлонхошен монтажникашен дIадоладир бахьан долаш. Из керда хIама дIадоладарех уж шера август бетта пятилетка заданеш кхоачашйир 12 бригадо. Уж ба М. Бит-Шахбазов, В. Лазарев, А. Пашков, А. Хаагересв, кхыбараш керте латта ремонтникаш - монтажникаш.

ХIана «Къахьегама эстафета» дIахохьу технологаша. ВоаккхагIволча оператора Бандидета Андрея сменерча къоначa мехкдаьтта чакхдохараша хьалха декхарагIа Н. Анисимова цIергIча «ЛЧ-35», «ЦГФУ» яхача вIашн бувзам болча комсомольско - хатархой установкашца яхь йоаржаеш договор оттадир ЭЛОУ-АВТ коллективо. Ерригаш технологически бувзам болаш я уж установкаш. Цулухьа тIехьабусараш боаца бе болх яхача девизах дIайода яхь. ХIара бетта йола пачхьалкхен план кхоачашъелга, тIехдина продукаш арахецилга — ишта пайда хиннаб ЭЛОУ-АВТ коллективана цу бригадашна яхь лелларах.

Парте XXVI съезда сийна къахьегама вахте а эттa доккхий толамаш доахаш я «Промавтоматика» Iилма - производствени объединене, «Электроприбор», «Красный молот», «Автоспецоборудование», «Металлист» заводий коллективаш. Ерригаш а хьайийцача продукци йоккхара ийс бетта планех толамца лоархIаяьй республики промышленни предприятеш. Пхе шера план кхоачашъярах хIинале рапорт денна цхьайолча коллективаша.

ХIара денна хул хоза хоамаш. Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дузача денга иттлагIча пятилетка продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьй Гl. Ахриева цIергIча Назрановски «Электроинструмент» завода коллективо. Пятилетка йолаелча денна моьхала яьккхай 76,6 миллион сома продукци.

КПСС ЦК Пленумо болх беш хиннача 21 октябре товарни продукци йоккхара план кхоачашйир «Грознефтеоргсинтез» объединене коллективо. ХIаьта кхы а хьалхагIа кхоачашйир дика хиларца белгалъь йола продукци арахецара план. КПСС ЦК октябрьски (1980 шу) Пленума решенешта жоп луш ухх шера юхейисача хана планал совгIа 130 миллион сома продукци арахеца лаьрхIад объединене коллективо, цу даькъе 70 миллионом дикала Знак йола продукци а йолаш.

ТIехдинача къахьегама толамашца КПСС XXVI съезда вакъаболх операторш Социалистически Къахьегама Турпал Н. Ведерников, А. Константинов, М. Кинаев, аппаратчикаш Н. Кузьменко, Д. Смакотин, компрессорий машинисташ П. Кремнов, А. Матюхин, слесараш-монтажникаш Ю. Сямкин, М. Мамеев, кхыбараш.

ИттлагIа пятилетка чакхйоаккхаш ба советски вах. Кастта хьахургда 1981 шу — парте XXVI съезда, цхьайтталагIча пятилетка шу. Берриге советски вах, цу даькъе Нохч - ГIалгIайченера бараш а болаш, къахьегама доккхийча толамашца наьъабаха лерхIаш дика совгIаташ кийчдеш ба шоай хьамсарча парте XXVI съезда.

Г. ЕРЕЩЕНКО,
Нохч - ГIалгIай исторе, филологе, социологе институте воаккхагIвола Iилманий болхло.

ШКОЛА-ТИКА

Грозне шоллагIча микрорайоне бахача наха дика йовзаш я горпищеторга № 46 йола школа-тика. Из ший тайпара йола торговн предприяте я. Цига Iомабу торговн болхлой. Юкъера школа йистеяьккха баьнна мехкарий тикачу балха хьа а яйбеш, болх беш боллаше а Iомабу тика балхахоша. ХIара шера цу тайпара 10—12 балхахо арахец цига.

Цхьан ханна мехкарашта бокхка кхетам лу эшархоша мишта хила веза Iомабеш а шоай общественни къахьегаме лоархIам боезийташ а.

Тика болхлоша дIадоезийт мехкарашта пачин тIайбиа декхарашн толаме кхоачашдара социалистически яхь лоаттае езалга. Из яхь болха тIа толамаш дахаргл совгIа, тика тIа ухача нахага Iомерза, безаме, хадза долаш лелае езалга хойт.

Тика директора Арсаманов Мухтара Султана цхьаккха а мехка хула лоархIаме событи дIаяххийтан тика коллективана политически кхетам ца луш. цунца дуззединна шоашта хьалхашна отта декхараш, уж кхоачашдоа де дезараш белгал ца доакаш.

Цо дика доаахаш дIадовзийтар КПСС ЦК октябрьски Пленума решене мяIан, цига новкъоста Леонид Ильич Брежнева дав къамал, СССР Лаккхехьарча Совета сессе материалаш.

Тика коллективо хаддаза толамаш доахаш хилара бахьанех цаI да коллективе беча политически кхетама балха хаддаза теркам беш хилар.

Цхьаккха бутт дIабахийтабац тика коллективо плани декхараш тIехкхоачаш ца деш. Цо кхоачашъяьй ший пятилетка. хIанз цхьайтталагIча пятилетка чотагIа болх беш а я. Ишта доахача толамаша а динчи оагIорахьа кхетам лу къоначa мехкарашта,план кхоачаши тIехкхоачаши еш мишта болх бе беза Iомабу.

Мехкарашта балха говзал Iомаеча дукха хIама ду ткъаь шера совгIа торговле болх баь йоккха опыт йолча Оганова Роза Рубеновнас. Из йоккха хьехамча я. Цо дет тIара беш дола кьсхар дIаац мехкарашв.

ХIанз ухх сахьата Роза Рубеновнас, хIаьта ишта тика кхыча болхлоша Торкина Зоя Михайловнас, Хачатрян Елизавета Арамовнас, Шакарова Александра Мичасовнас Iомаеш 7 йоI я. Дика Iомалу Батыжева Марем, Абубакарова Тамара, Кусаева Айза, кхыбараш.

Керда Iомалуча болхлошта бокхка кхетам луш хIама да тика болхлоша эшархошта культурни гIулакх деш хилар а. Жалобаи предложенеи книжка тIа дукха барикалаш да эшархоша тика тIа шоашта дика гIулакх дарах ядда.

Пенсионераша Елфимовас, Башкос, Насировас язду массаза а дега тоам хиле дIадолх тхо ухх тина тIара, яхаш. Ишта язду Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеранаша Устимаьиитар марен сесаган.

Нагахь сана боккхича наьха тика тIа бахка ла могаш моттиг эттаза, цаьна шIагIа дIахьу тика болхлоша эшаш йола продуктан.

Ю. ТЕГЛАЛОВ.

СУРТА ТIА: ший учениашка товарех лаьца дувцаш я Р. Р. Оганова.

И. ПЛИЕВА сурт.

А. Э. Хамхоева юбилейна хетаяь сайре

Сакъердамехьа Грозне А. П. Чехова цIергIча республикански библиотеке хийр воахаш вола гIалгIай поэт, иллиалархо Хамхоев Элмарзий Альмад вехкоаттаьча итт шу дизара хетаяь сайре.

Сайре тьаймаллар Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIергIа НГIАССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота А. Хамхоевна дIаяннача республика яздархой Союзе правлене председателя Р. С. Ахматовас. Поэта вахара а кхоллама а наькъагIа доклад йир язъдархочо М.-С. Плиева. Юбилера доаца а боаккхаш къамелаш дир республика культура министра А. Гапаева, «Сердало» газета редактора Т. Тебоева, республика художникий Союзе председатела заместителя В. Малюкова, Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университете доцента И. Дахкильгова, «Ленинан некъ» яхача газета редактора заместителя С. Магомаева, кхычар.

Гулбеннараша беркал оалаш къамелаш дир поэта Хамхоев Альмада.

Спорта хоамаш

КУЛГАШЦА ЛОВЗАЮ БУРГАЦ

Город Перме чакхъьлар кулгашца ловзаеча бургаца кхалнаьха «Б» класса командашта юкъера РСФСР чемпионат. Цига вай командо пхелагIа моттиг яьккхар.

СССР ЧЕМПИОН

Город Караганде чакхъьлар МВД балхахошта юкъе классически хьисапе кIалтохаргагIа латаш СССР хьалхале яккхара яхьаш. Цига чемпиона цIи яьккхар спорта мастера Алиев ГIапура. ХIаьта Ражилов Хьусен кхоалагIа призер хилар.

М. МАТИЕВ.

МАШИННАЬКЪАХОЙ СПАРТАКИАДА

Ухх деношка чакхъьлар машиннаькъа Грозненски отделене спартакиада. Цига дакъа лоацаш яр отделене физкультурни коллективаш. Цу яхье къоавсебенна бар шахматисташ, теннисисташ, волейболисташ, тоаш кхуесараш, нек дераш, баскетболисташ, ГТО многоборье доакъошхой, футболисташ.

Командни зачетах чемпиона цIи «Грозный» станце локомотивни депо команда яьккхар, шоллагIа приз «Гудермес» станце локомотивни депо физкультурникашка кхаьчар, кхоалагIа моттиг — «Грозный» станце вагонни депо спортсменашка.

ЧЕМПИОНАШ ХИЛАР

Город Львове хилар «Локомотив» яхача, ший доIамеча спортивни общества Центральни Совета хьалхара моттиг яккхара дзюдох латара яхьаш. Нохч-ГIалгIай АССР «Локомотив» ДСО республикански команд чемпиона цIи яьккхар цига.

Шо-шоай дозалах хьалхара моттигаш яьхар цига вай дзюдоисташа: Мареев Iаьлас (60 кг), Чапаев Iайсас (61 кг), Джамалдаев Хатас (78 кг), кхы совгIа, абсолютни дозалах а чемпиона цIи яьккхар цига Х. Джамалдаева.

Цу яхьашка вай спортсменаш кийчбаьб РСФСР заслуженни тренера Ф. П. Куцева, СССР спорта мастера В. Волгина.

КХОВЗТКЪЯКНА ЮКЪЕ — КХОАЛАГIА

Ухх деношка бокхагIбола дзюдоисташ бар город Рязане хиннача Российски Федераце чемпионате яхье баьна. Цига дакъа лоацаш вар Россера эггара дикагIа йола 300 совгIа дзюдоист. 65 килограмм дозал долча спортсменашта юкъе цига къовсаенна вар 60 саг. Царна юкъе кхоалагIа моттиг яьккхар вай республика вокхало Чапаев Вахас.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

29 ноябрь

В. И. Ленина цIергIа культура Дворец. 11.00. Къоначa эрителa театрах лаьца дувцача кинофильмай тематически кинохьокхар. 16.00. Болх беш я «Дошо кулгаш» яха клуб. 19.00. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб.

Химиковий культура Дворец. 12.00. Болх беш я «Агенст» яха клуб. Гойтаргда «Керда вахар Iодуллача новкъарлю ю дино» яха кинофильм. 17.00. «Музыка дусен тIа» яха сакъердаме кхетама дискотека. 18.00. «Съездагара съездага» яха кинопанорама.

Н. К. Крупская цIергIа культура Дворец. 18.00. «Октябро кхелла искусство» яха тематически сайре.

Пролетбата цIергIа культура ЦIа. 17.00. «Съездагара съездага» яха книжкай обзора выставка.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 15.00. Болх беш я «Iалам лоралара» университет. Сомий бешамаш лелаерий факультет. «ЦIагIарча хьалашка бахьадаараш хьахарикарен дIаоттадаь лоаттадарен» темах йола заседания.

Просвещене балхахой ЦIа. 15.00. Болх беш я «Книголюб» яха клуб.

Клуб КИМ. 17.00. Кинолектори. «Дезали школен» яха лекци.

30 ноябрь

В. И. Ленина цIергIа культура Дворец. «Театри бераш» яха театральни кIира дIакъовлар. 11.00. Библиотека читальни зал. Театра деятелашта хетадаьча никнех йолча выставка обзор. 11.30. Гойтаргда театра деятелехи театральни искусствахи дола документальни фильмаш. 19.30. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб.

Химиковий культура Дворец. 11.00. КПСС XXVI съезда хетадаь «Даьхен наькъашка» яха устен журнал. 12.00. «Парте сийна иллеш доах оаха» яха КПСС XXVI съезда хетадаь гIишлошъяра организацей медицински учреждений художественни самодеятельностий хьажар. 16.00. Волейболах йола спортивни яхьаш. 18.00. «Тха кIира» яха радиожурнал. Хетаду социалистически яхье хьалхаттарашта.

Н. К. Крупская цIергIа культура Дворец. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха бераий кинотеатр. Гойтаргда «Хьона а гурсъя сигале» яха фильм.

Пролетбата цIергIа культура ЦIа. 10.00. Къоначa музыканташта хетадаь цIей. 15.00. Волх беш да «Чебурашка» яха бераий кинотеатр. 17.00. Кинолектори «Маларна тIом», «ТIех ма валаI» яха беседаш. Гойтаргда Iилма-популярни фильмаш.

Просвещене балхахой ЦIа. 15.00. Болх беш я бераштен дахьшта-кхоаноштен хетаяь музыка езарий объединени. «Октябра иллеш» яха лекци-концерт.

ФЕ ХИЛА

Наькъашка авареш хулийтача бахьанех цаI да машинаш сов сихъяр. НаькъагIа лелаоа правилаш цу тайпара телхаярах 1980 шера 10 беттa республика наькъашка 230 авари яьй. 60 саг ве а вувш, 272 сага човнаш а еш.

Транспортни средствай бечна категорешта ухх тайпара сухал оттабай:

— легковойн кхаьугородни автобусашта — сахьата 90 километр;

— 3.5 тоннал дукхагIа боацаш яхь тIаболча грузовой автомобилашта — сахьата 70 километр;

— автокраншта шоаш лелача транспортни средствашта — сахьата 70 километр.

Цхьабакъда, из сухала режим цкъала водителашна кхоачашъеш яц. ХIаьта из бахьан долаш машинаш яха къовла ца а могаш наькъашка хатараш а хул.

Назрановски района Экажкъонгий Юрта 10-ча класса дешархочо А. Эсиева, «Урал» яха мотоцикл тайла водаш, бокъо йоацаш из сихъярах юхахьовла ца а могаш гIаш боагIача наха тIатехай. хIаьта уж хала човнаш яь а болаш больнице Iобехьаб.

Гудермесе вахача А. В. Цмасинскаe, сихъяраьхьа «Запорожец» яхача машинаца Ростов — Баку наькъагIа воагIаш 814 километре кхаьчача хана Т-150 яхача трактора тIатехай машин. Авари хиннача метте «Запорожеца» да вийнав, хIаьта цунца ваьгIа кхо пассажир хала човнаш а яь больнице вихьав.

Надтеречни района Знаменское яхача юрта вахача З. М. Шахтамирова — ВАЗ спецавтоцентра болхлочо, легковой автомашинаца Старопромысловски шоссе гIолла воагIаш Иванова городоке кхаьчача хана дукхьала боагIача автомашина тIатехай ший машин, цу тIа ваьгIа водитель чIоагIа лоза а веш.

ДIадахача кIиранa (20 — 27 ноябре) республика наькъашка 26 авари яьй, 2 саг ве а вувш, 24 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ХЬАМСАРА КИНОХЬАЖАРХОИ!

«Юбилейный» яхача кинотеатре 29 ноябре кинсайре хургья. Цун программе:

1. «Карабоира лерагIа» яха художественни фильма хьадаьраьча вIашагIкхетар. Тхо долча хьаьшалелa боагIа: режиссер-постановщик Р. Гаспарянц, оператор-постановщик М. Немысский, Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артист А. Дениев, Нохч-ГIалгIай АССР, Къулбаседа-ХIирий АССР, Абхазски АССР заслуженни артист Д. Омаев, РСФСР пачхьалкхен преме лауреат А. Гайтукаев, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артист М. Дудаев, артист Р. Фирсов.

2. «Карабоира лерагIа» яха художественни фильм дIадолалу 17. 19 сахьат даьлча.

Ца кхетар хатта йиш я ухх телефонегIа: 9-86-45, 9-85-99.

Коллективани заявкаш хьаяйю.

Грозненски аэропорте дIахойт Грозвера дIаухача самолеташ тIа мукъа моттигаш йолга. Аэрофлоте дьготаш тел. Агентства авиабилеташта заказаш дIаийду № 2-24-52 йолча телефонаца.

Ишта дIахойт Грозный—Донецк—Киев яхача маршрутагIа ТУ-134 яхача самолета керда рейс 1981 шера 1 январе дени хьеллаш хилар. Самолет леларгья оршот, ера, шоатта деношка. Грозвера из дIагIоргья 05 сахьати 55 минути яьлча.

Ца кхетар хатта йиш я Аэрофлота кассашка.

Электросетей Грозненски предприяте дIахойт пачхьалкхена частнии сектора берригача абонентий электроэнергегIа дIателача ахчан расчеташ 1980 шера 25 декабрь тьатIакхачалехьа хьалха а тIадиса декхар дIатакха а дезалга.

1980 шера 25 декабрал тIехьагIа абонентий лоатьаш хьалцарбац.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 НОЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хан».
8.30 — Iуйренара гимнастика.
8.10 — «Сакъердама [illegible]».
9.35 — «Городошн [illegible]» яхача [illegible] документальни фильм.
9.30 — «Шокка, дай-оаллой!».
10.25 — «Тха адрес — Советски Союз». [illegible] Армянски ССР-а художественни коллективаш.
11.00 — «[illegible]».
11.40 — «Спортлото» 46-гIа тираж.
12.00 — «Котама [illegible]». ТIом тIа хиннача детцагIа клуб. 3-ча Гвардейски танкови [illegible] ветеранашца вIашагIкхетар.
13.15 — «Сег, Лохтта, Дуне».
14.00 — «Эрмитаж» XIX бIаьшерен Франце искусство.
14.30 — Кердадараш.
14.05 — Югославе Социалистически Федеративни Республика [illegible] — СФРЮ кхелла 35 шу хьахара денга.
16.35 — «[illegible]».
17.35 — Политически обозревателa Ю. А. Летунова беседа.
18.00 — «Эрсий романс».
18.30 — «9-гIа студи». Передача дIахьур политически обозреватель В. С. Зорин.
19.30 — Фигуристашн хьалха [illegible] «Правски [illegible]» (ЧССР), «Сайра шахтаж» (ГДР) яхача Дунен халхьашта [illegible] репортажаш.
20.15 — «Илли ола Гюли Чакеле» яхача фильм-концерта премьера.
21.00 — «Хан».
21.45 — А. Блок ваь 100 шу дизара хетаяь торжествени сайре. СССР Пачхьалкхен академически Большой театрера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Спортах долча телевизиони документальни фильмай программа.
8.30 — «Наьна шоаш».
9.30 — «Зерано гулбу детталIоь».
10.00 — «Эрсий къамаьл».
10.35 — «Шахматни школа».
11.05 — «Iуйранна почта». Музыкальни программа.
11.35 — «Шоаттаен [illegible]».
12.30 — Киножурнал.
12.30 — «Гергали» (нохчий меттала).
13.00 — «Шокка, дай-оаллой!» (гIалгIай меттала).
13.30 — «Са [illegible]».
13.50 — Фильм.
14.00 — КПСС XXVI съезда вакъаболаш. «Социалистически [illegible]».
14.30 — Iилма-популярни фильм.
14.40 — «СанаIад». Тележурнал.
15.00 — Спортивни программа: Гандболах бола СССР чемпионат. Баскетболах бола СССР чемпионат.
19.00 — «Кинойоаккхара клуб».
20.00 — «Бийса дахьаш хийла шун, бераш!».
20.15 — «Могашал». Iилма-популярни программа.
21.00 — Моцарт. 21 концерт.
21.40 — «Бурдак». Телевизиони художественни фильм. 1—2 серии.

30 НОЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хан».
8.30 — «Зарядка а дIаоттае».
9.20 — «Халкъий музыка».
9.30 — «Гургаш бетта сахьат».
10.00 — «ГIуллакх ду Советски Союзна».
11.00 — «Могашал». Iилма-популярни программа.
11.45 — «Iуйранна почта». Музыкальни программа.
12.15 — «Iилмен техника». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Бенилура дог». Телевизиони художественни фильм. 5 серии.
15.05 — «Валара никъ хьабелла путевка». Профтехобразование система 40 шу дизарга. Передача дIахьу Советски Союза шозза Турпалчо СССР-а летчик-космонавта П. Р. Поповича.
16.15 — «Кинойоаккхара клуб».
17.15 — Мультфильм.
17.30 — «Дунен халхьашта мехкара панорама».
18.15 — Советски милици болхлошта хетаду Пачхьалкхен Центральни концертни залера концерт.
21.00 — «Хан».
21.35 — Спортивни программа. Баскетболах бола СССР чемпионат. Футболах бола обзор. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Документальни фильм.
8.30 — «Тха адрес — Советски Союз». Программе дакъа лоац г. Севастополя художественни коллективаш.
9.10 — «Дика товарош — дукхагIа».
9.40 — А. Минаев. Сонаташ.
10.15 — «Шокка, дай-оаллой!».
10.45 — «Согаш дус наак».
11.30 — Фынт бахча [illegible] «Йоадаьча [illegible] бола фильм».
13.00 — Хоккейх бола СССР чемпионат. ЦСКА — «Трактор».
15.20 — «Даьле, хьа сийлен кхелле ая». Самодеятельни искусства. Политически илли республикански телевизиони фестиваль. Йистеяьлча — кинопрограмма.
17.45 — ДIаоаха Ковшуна.
18.00 — «ВIаргагущар — тоша хьадар». Передача дIахьу профессора С. П. Капица.
19.00 — «Котама».
19.30 — «Киноуртаго спутник».
20.00 — «Бийса дахьаш хийла шун, бераш!».
20.15 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дунен халхьашта мехкарча хьалах йола беседа.
21.00 — ДIаоаха РСФСР Министерства духовой оркестра.
21.40 — «Са [illegible]». Телевизиони художественни фильм.

РАДИО

29 НОЯБРЬ

6.40 — «ДIахьош да техника ремонт а болаш» (нохчий меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонахи». Радиоминуса (эрсий меттала).
10.15 — Х. Берсанов «Калимат, Сапимат». Белаше дувцар (нохчий меттала).
10.35 — Хоамаш.
11.00 — Каритонова дешна эшаш иллеш (эрсий меттала).
11.40 — «Сатем йоана хо». Очерк (гIалгIай меттала).
12.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» (эрсий меттала).
16.00 — «ТIаьхьенна кIант а — иллагIа ресурсаш». 2 передача (эрсий меттала).
18.15 — «Самодеятельни талантий клуб» (нохчий меттала).

30 НОЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шовна дукха деза музыкаш» (эрсий меттала).
11.15 — «Социалистически яхь дийнахь» (эрсий меттала).
11.30 — «КIиранден музыкальни программа» (эрсий меттала).
15.15 — Хоамаш.
16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Демаржай глобус». Радиоминуса (эрсий меттала).
18.00 — «ЦIе сийташ» (гIалгIай меттала).
18.30 — «Ашаранца дотталIа долчарна». Концерт (нохчий меттала).

Хоаттам

Тахан республике гIоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, лаьгIо мух а хьекхаш хилен фегара температуре республике 10—15, Грозне 12—14 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанси ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашнахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен, фегара температура буйсана 2—6, дийнахьа 13—18 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05467. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5744.